

NATUUR.BLAD

Driemaandelijks ledentijdschrift van Natuurpunt **Maart | April | Mei 2013**

Retouradres: Coxiestraat 11
B-2800 Mechelen

met
GRATIS
wandel
kaart

Versijnt: Maart, Juni, September, December | Jaargang 11 | nummer 4 | Afgiftekantoor: Antwerpen X | P106230

Veerle Baetens
in de Doode Bemde

**Voorjaarskleuren
in de Vlaamse
Ardennen**

De 10 mooiste
vogelconcerto's

m10 jacket

ons lichtgewicht voor het zwaarste weer

De M10 is terug, tot grote vreugde van onze ambassadeurs. Lichter, maar technisch zoveel sterker. Met zijn 224 gram is het de lichtste 3-lagige waterdichte en ademende shell die we ooit maakten. Net zoals alle andere H₂No® Performance Standard shells doorstond de M10 de meest veeleisende in- en out-door testen. Lees waarom onze klimmers ons vroegen om hem terug in het gamma op te nemen: patagonia.com

JE KAN ONZE PRODUCTEN VINDEN IN DE PATAGONIA PRO-SHOPS: WWW.AVENTURA.BE, WWW.KARIBOE.BE, WWW.STARPOLE.BE, WWW.ALPISPORT.BE

 Patagonia ambassadeur Hayden Kennedy daalt af, moe maar voldaan, nadat hij een nieuwe route op de zuidkant van de Ogre 1 heeft geklommen. Een maand eerder krom hij een nieuwe route op de oostkant van de K7, waarmee zijn Pakistaans seizoen er weer één was om in te lijsten. Karakoram, Pakistan. KYLE DEMPSTER © 2013 Patagonia, Inc.

patagonia®
patagonia.com

Welkom!

Het is een heel nieuw Natuur.blad. Lentefris, vol natuurweetjes, leuke tips en Natuurpuntmensen. Mensen zoals jij en ik, wandelaars, bezielers, liefhebbers, vrijwilligers. Ieder is op zijn manier bezig met natuur. Door er eenvoudigweg van te genieten, door kinderen te begeisteren voor wat er springt en groeit, door padden te helpen overzetten of door er hard in te werken.

Ik ben afkomstig uit de Vallei van de Zwarte Beek. Daar ben ik opgegroeid en ik hoop nog mijn hele leven in die prachtige natuur te vertoeven. In de Vallei van de Zwarte Beek zetten heel veel mensen zich belangeloos in en voor dat werk krijgen we veel appreciatie. Dat geeft mij telkens weer een boost om verder te gaan. Ik vind ook dat mensen die met natuur bezig zijn, een heel andere visie op het leven hebben. En die sluit mooi aan bij mijn eigen levenswijze.

Voor mij is het ook nog elke keer een avontuur als we de vallei in trekken. Tijdens onze maandelijkse verkenningstochten starten we ergens met een thema in ons achterhoofd. Maar onderweg kijken we daar meestal vanaf. We weten dus nooit waar we zullen eindigen. Je komt ook gekke dingen tegen zoals een everzwijnenautostrade. Die dieren lopen allemaal achter elkaar dus ontstaat er een heel smal paadje wat volledig platgelopen is. Puur genieten.

Wil je weten wat ik als vrijwilliger bij Natuurpunt Beringen allemaal doe? Neem dan snel een kijkje op bladzijde 42 en volg me langs de Aberdeen Angussen en het prikkelpad.

Groetjes,

Erna

PS: Wat vind jij van het nieuwe tijdschrift?
redactie@natuurpunt.be

Foto © Wim Dirckx

Colofon

Hoofdredactie: Sofie Versweyveld, redactie@natuurpunt.be
Redactie: Petra Beeckx, Liesbet Cleynhens, Peter De Ridder, Joris Gansemans, Jos Gysels, Rosan Heremans, Ewoud L'Amiral, Hans Marijns, Anneleen Van Thillo, Karolien Van de Velde, Wim Van Gils, Wim Veraghtert, Dominique Verbelen, Stefan Versweyveld

Advertenties: advertenties@natuurpunt.be | Druk: Roto Smeets
Oplage: 91.500 | Papier: Reprint (60% recycled, 40% FSC)
Ontwerp: De Barbaren | Concept: Stapel

De Vlaamse Overheid erkent en steunt Natuurpunt, www.vlaanderen.be
Natuurpunt werkt in Wallonië samen met Natagora, samen zijn we partner van BirdLife International. Voor verschillende projecten kan Natuurpunt rekenen op financiële ruggensteun van de Europese Unie in het kader van het LIFE-programma, www.natuurpunt.be/life
V.U. Chris Steenwegen, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Foto cover zanglijster © François Van Bauwel | niet vermeld beeldmateriaal: www.shutterstock.com

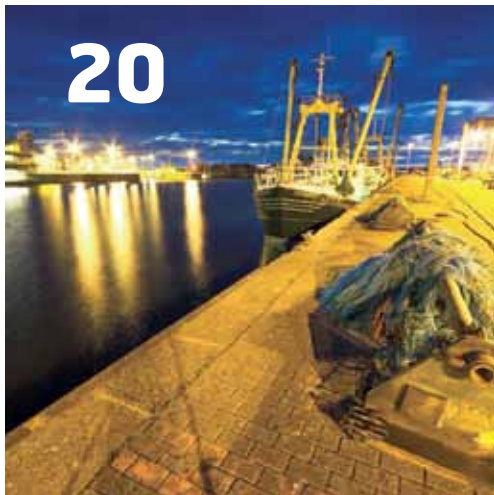

Ontdekken

- 06 **Breedbeeld**
De zomertaling
- 32 **Focus**
De raspende metaalklanken van de zwarte roodstaart
- 34 **Seizoensweetjes**
Weet jij hoeveel rupsen een koolmees eet?
- 38 **Natuur in...**
Slechtvalken in de stad, vlinders in je tuin en een vogel in een ei
- 42 **Een dag op stap** met Erna Aerts, vrijwilligerster bij Natuurpunt Beringen
- 44 **An Olaerts**
Het pimpelfeest
- 50 **Praktisch**
Ontdek jouw ledenvoordeel bij Schoenen Torfs

Beleven

- 18 **In actie**
Wat is dat toch, de paddenoverzet?
- 23 **BV gespot**
Veerle Baetens in de Doode Bemde
- 25 **Naar buiten**
Ontdek het Raspaillebos en het Kluysbos
Met gratis wandelkaart
- 30 **10 x actief**
Geniet van de mooiste vogelconcerto's
- 46 **In beeld**
De mooiste lentefoto's van onze lezers
- 48 **Agenda**
Welke leuke activiteiten kan je binnenkort beleven

Beschermen

10

Mijn gebied

Ontdek waarom Leo, Ilse en Frank gek zijn van de Birrebeekvallei

12

Doe mee

Wat vangt de kat?

20

Beleid

Ruimtelijke ordening op zee

22

Dilemma

Voor of tegen dijkdoorbraken?

50

Het woord van de voorzitter

Walter Roggeman uit zijn bekommernissen over de toekomst

32

Win!

Een weekendje weg

40

Win!

5 Siggflessen

kids

25

Naar buiten

Ontdekkingsstocht in het Raspaillebos

36

Speuren in een composthoop

Mijn BEELD

Wim Dirckx woont in Mechelen maar is vaker te vinden op zijn buik in de modder dan in de stad.

© Simon Dirckx (to.j)

De zomertaling op de vorige pagina, is een bijzondere eend. Onze enige eend die het leuker vindt om 's winters naar Afrika te trekken. Het verhaal achter de foto start al in de herfst. Dan ga ik op zoek naar goede locaties waar ik een hutje kan bouwen. Dit kan een heel primitief hutje zijn, gebogen wilgentakken afgedekt met riet. Met de buik in de modder. Ik hou van dit lage standpunt. Je komt letterlijk oog in oog te staan met je onderwerp. De locatie moet zo zijn dat er weinig verstoring is bij het in- en uitgaan van je schuilplaats en je hebt uiteraard toestemming nodig van de eigenaar. Veel vogels en zoogdieren moeten wennen aan die verandering in de omgeving. Daarom dat ik al enkele maanden op voorhand een hutje plaats. En dan is het wachten op het juiste moment. Voor zonsopgang murw je je erin en wacht je af. Soms zit het mee en komt hij op een plekje waarvan je zelf dacht "daar zou ik gaan zitten als zomertaling". Eenmaal de eend het geluid van je ontspanknop aanvaardt kan het feest pas echt beginnen. Je maakt de ene foto na de andere, en gewillig laat hij al zijn kanten zien. Adrenaline alom. Een supermodel vlak voor je neus...om 6u 's morgens en in de modder weliswaar.

Wim

<http://wimdirckx.photoshelter.com>

Groen op weg met EV-Point

Natuurpunt en EV-Point slaan de handen in elkaar om groen rijden te promoten. EV-Point start met de uitbouw van een nationaal netwerk van publieke laadpalen voor elektrische voertuigen. Bovendien maakt EV-Point de brug naar groene energie door de oplaadpunten te voeden met zonnepanelen of 100% groene energie. Met hun partnership willen Natuurpunt en EV-Point het elektrisch rijden op groene stroom met de wagen of de fiets aantrekkelijk maken bij een groot publiek om onze gezamenlijke CO₂-uitstoot te verminderen. Meer weten? Kom naar de info-avonden en ontdek wat elektrisch rijden kost en wat het voor jou en de natuur opbrengt. Meer info op www.natuurpunt.be/ev-point.

tweet tweet tweet

Bedankt @wijjinstapel en @debarbaren om Natuur.blad Lente mee tot een schitterende einde te brengen. We love it!

Het wordt lekker zacht wandelweer! Download gratis het wandelplannetje van je favoriete natuurgebied op <http://goo.gl/vwrkw> & trek eropuit!

2012 bijzonder voor libellen, niet voor vlinders

De gevlekte witsnuitlibel, een erg zeldzame Europees beschermde libel, heeft er een opmerkelijk jaar op zitten. Terwijl ze de voorbije jaren op maar een paar locaties in de kempen werd opgemerkt, werden er in het voorjaar van 2012 ongeziene aantallen genoteerd. Ook voor de rivierrombout, een mooie geel-zwarte soort, was 2012 een bijzonder jaar, met de ontdekking van een heuse populatie langs het Albertkanaal in Antwerpen: een Europese primeur! Voor de vlinders was 2012 niet meteen memorabel. Over het algemeen waren er maar weinig vlinders. Toch een lichtpuntje: de ontdekking van het staartblauwtje in Kanne, een nieuwe dagvlinder voor Vlaanderen. Wil je elke dag natuurnieuws in je mailbox ontvangen? Schrijf je in op www.natuurbericht.be.

Gevlekte witsnuitlibel © Vilda/Jeroen Mentens

Dominique heeft de potvis uitgekozen als #BeestVanDeWeek op @Qmusic_BE bij @SuenOrnelis en @Kurt_Rogiers. Herbeluister: <http://ow.ly/gCNvb>

Voorsmaakje: Moeten we brede strategische allianties aangaan met landbouwers, jagers en landeigenaars om natuur te beschermen? #NPvisie

Nieuw bezoekerscentrum opent in Meerhout

Op 21 april opent het nieuwe bezoekers- en infocentrum aan de watermolen in Meerhout. Op die dag organiseren de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de gemeente Meerhout, Natuurpunt en heel wat partners tal van activiteiten. Verken met een gids het Grote NeteWoud en bezoek de permanente tentoonstelling "Weg Van de Nete". Daar maak je kennis met de vele aspecten van het watersysteem. Voor de kinderen zijn er zoek- en doespelletjes. Het bezoekerscentrum werd ingericht in de volledig gerestaureerde oude wasserij en zal in de toekomst fungeren als draaischijf voor de verkenning van de Grote Netevallei.

Openingsuren centrum: vanaf 21 april woensdag tot vrijdag 10-17u en zondag 13-17u. Info: www.natuurpunt.be/bezoekerscentra.

80/60/50: drie verjaardagen op een rij

80/60/50: drie verjaardagen op rij. In 1933, 80 jaar geleden, werd De Wielewaal gesticht, een van de fusieverenigingen van Natuurpunt. 20 jaar later, in 1953, zagen de eerste private natuurreservaten het licht: Snekpenskivijver van Natuurreservaten, Tikkebroeken van Wielewaal en De Zegge van de Zoo van Antwerpen. En in 1963, 50 jaar geleden, opende het Kempisch Vogelmuseum (nu Natuurpunt Museum) in Turnhout de deuren. Aanleiding genoeg om dit jaar op een feestelijke manier onze pioniersjaren in de kijker te zetten. Met wandelingen in de drie Kempische natuurgebieden, een thematentoonstelling in het Natuurpunt Museum en een historische filmavond met Marcel Verbruggen. Meer weten?

www.natuurpunt.be/806050

Snekpenskivijver © Jonas Dillen

Natuurpunt PRODUCT

Dagvlinders in Vlaanderen

Tien jaar na de eerste uitgave schreven vlinderkenners Dirk Maes, Wouter Vanreusel en Hans Van Dyck een nieuw en up-to-date standaardwerk over dagvlinders. Maak kennis met onze vlindersoorten, lees over hoe ze leven en hoe je ze kan beschermen. Met kaartjes en duidelijke grafieken combineert dit boek een gedegen wetenschappelijke kennis met heel toegankelijke praktijktips.

€ 39,99, verschijnt in mei 2013

Speciale actie! Bestel nu al in de Natuurpuntwinkel en geniet 20% korting in plaats van 10% ledenkorting, bestellen via winkel@natuurpunt.be

Wil je vlinders lokken naar je tuin?

Dit kan al met kleine ingrepen, door bijvoorbeeld lavendel te planten. Het is een prima voedselplant voor vlinders. IKEA promoot in mei lavendel. Met de aankoop van lavendelplantjes krijg je niet alleen de

vlinders op bezoek maar draag je ook bij aan meer natuur in Vlaanderen. IKEA schenkt immers een deel van de opbrengst aan het aankoopproject "De Kleine Nete" van Natuurpunt.

www.twitter.com/mijnnatuurpunt

@PVanGompel Meest getelde vogels in Vlaanderen: vink, koolmees, huismus.

@urtderedactie #Sigmaplan moet ons wapenen tegen superstorm. <http://bit.ly/XXKyAl> #videozone

In de ban van #passief wonen? Leden bezoeken PassiveHouse beurs gratis en ontdekken er alle ledenvoordelen bij Natuurpunt-partners.

Ook "Wild van Dieren"? Vanaf 2 maart elke zaterdagavond op VTM: originele verhalen uit onze natuur. Met medewerking van Natuurpunt. Uniek!

DE BIRRE BEEK VALLEI

De Birrebeekvallei ligt in het noorden van de gemeente Meise en dankt haar naam aan het riviertje de Birrebeek. Valleibossen en enkele weilanden domineren het natuurgebied. De voornaamste kern van de Birrebeekvallei is het Velaartbos, een oud bos waar voorjaarsbloeiërs een sprookjesachtige sfeer creëren. Wandelaars worden in de Birrebeekvallei extra verwend met leuke wandelwegjes en knuppelpaden. De meerwaardezoekers kunnen aan de slag op het Koesterburenpad of Natuurlijk Fit!, een natuurlijke fit-o-meter.

DE BIRREBEEKVALLEI Start wandelingen aan de IJsfabriek, Wandelstraat-Broekstraat, Sint-Brixius-Rode

“Een **mooie samenwerking** tussen Natuurpunt en de gemeente”

Ik vind het **prachtig** dat de Birrebeekvallei uitgegroeid is tot een mooi natuurgebied dankzij de goede samenwerking van Natuurpunt en de gemeente Meise. Een van mijn favoriete plekjes is het Velaartbos. Het is een oud, divers en ongeschonden bos met in de lente fraaie voorjaarsbloeiërs. De Birrebeekvallei is ook recreatief goed uitgebouwd met een aantal wandelcircuits. Zo is het Koesterburenpad een mooie realisatie

Leo Vanderkerken,
milieuambtenaar
bij de gemeente Meise

2

“Elk jaar werk ik met mijn **leerlingen** in de Birrebeekvallei”

Jaarlijks ga ik met mijn leerlingen werken in de Birrebeekvallei en dat is voor hen het hoogtepunt van het jaar. Ook voor mij. Boompjes planten en tien jaar later komen kijken hoe groot die geworden zijn. Dat geeft voldoening. Het is een luxe dat we zoveel natuur dichtbij huis hebben. Ik kom hier vaak wandelen met mijn kinderen. Zij vinden de fit-o-meter heel leuk. Daarin meten ze zich met echte dieren. Springen zij even ver als een kikker?

3

“Ik ben zo **stilaan vergroeid** met het gebied”

Al 15 jaar zorg ik voor de Birrebeekvallei en ik doe het nog altijd even graag. Ik ben stilaan vergroeid met het gebied. Als ik er ga wandelen kijk ik steeds of er nog iets moet gebeuren, zodat ik soms vergeet te genieten. Ik vind het vooral fijn om dingen te zien groeien. Vorig jaar hebben we een oude trambedding voorzien van een haag en een bomenrij. Als je die nu ziet groeien weet ik dat we echt wel een pluspunt zijn voor de natuur in de buurt.

Ilse Pauwels,
lerares

Frank Vermoesen,
conservator van de
Birrebeekvallei

Wat vangt de kat?

Muizen zijn klein, onopvallend en uitermate schuw. Alhoewel ze als prooi, jager en grazer een centrale rol spelen in de natuur, weten we er haast niets over. Om de verspreiding van onze 20 soorten muizen in kaart te brengen, roept Natuurpunt de hulp in van katten en hun eigenaars.

Tekst: Joris Gansemans

// De afgelopen jaren vonden we in de braakballen van velduilen veel minder schedels van veldmuizen terug. Echt opvallend,” zegt Kris Boers van de Zoogdierenwerkgroep van Natuurpunt. “We vroegen ons af: wat is hier aan de hand? Maar niemand die het wist. Dus besloten we om zelf een onderzoek te starten.”

‘Wat vangt de kat?’ was geboren. Met de actie roept de werkgroep kattenbezitters op om online door te geven welke muizen hun huisdier zoal naar huis sleept. Sinds de lancering kwamen al

enkele honderden waarnemingen binnen.

“Katten vangen tientallen miljoenen muizen per jaar in Vlaanderen,” zegt Kris. “Dat is best jammer, want lokaal kunnen katten schadelijk zijn voor wilde muizen en vogels. Maar door hun jachttrofeeën te gebruiken voor wetenschappelijk onderzoek, zijn die dieren toch niet helemaal voor niets gestorven.”

“Muizen zijn nachtdieren, klein en schuw. Zoals bij de meeste zoogdieren is hun levenswijze gehuld in mysterie. Dat maakt ze zo aantrekkelijk,” gaat Kris

verder. “Muizenonderzoekers pluizen vaak braakballen van uilen uit of werken met live traps. Dat zijn vallen waarin de muizen levend worden gevangen. Elke vier uur, in het holst van de nacht, moet je die controleren. Anders kunnen de beestjes van onderkoeling sterven. Muizenonderzoek is een hele uitdaging. Er zijn dan ook heel weinig experts in Vlaanderen, hooguit een twintigtal. Om te weten te komen waar de verschillende soorten muizen voorkomen, hebben we heel veel gegevens nodig. Zo kwamen we op het idee om de twee miljoen katten in ons land in te schakelen.”

DE KRACHT VAN HET GETAL

Wat rijst is voor de Indiërs en aardappelen voor ons, dat zijn muizen voor wezel, vos, buizerd en uil: basisvoedsel. Gaat het slecht met muizen, dan voorspelt dat weinig goeds voor onze roofdieren. “Niet alleen zijn ze een belangrijke bron van voedsel, het zijn ook jagers, grazers en zadeneters,” zegt Herwig Leirs, knaagdierspecialist aan de Universiteit Antwerpen. “Maar omdat ze zo moeilijk te bestuderen zijn, weten we er eigenlijk heel weinig over. Nochtans is het belang van muizen voor de natuur erg groot. Ze komen in enorme aantallen voor.”

Hoe groot die aantallen kunnen zijn, is aangetoond bij veldmuizen. Daarvan kunnen er op één hectare akker tot 1400

“Zoals bij de meeste zoogdieren is de muis zijn levenswijze gehuld in mysterie. Dat maakt ze zo aantrekkelijk.”

exemplaren leven, goed voor een totaal van 63 kilogram muis. Veldmuizen zijn echte grazers, die voornamelijk plantaardig voedsel eten, zoals grassen en kruiden, zaden, graankorrels, wortels, knollen en vruchten. Met hun activiteiten oefenen ze een grote invloed uit op de groei en overleving van planten. Dat geldt ook voor bosmuizen. Die houden open plekken in het bos vrij omdat ze jonge bomen ontschorsen.

Autosnelwegen zijn nog zo'n plek waar muizen in grote getale voorkomen. Mensen gooien voedsel uit de wagen en dat lokt muizen. Bovendien botsen rondtrekkende muizen op de onoverkomelijke barrière die zo'n autosnelweg is. Zo vormen ze een gemakkelijke prooi voor roofvogels. Dat is de reden waarom

Vlaamse muizen

Niet alles wat klein en harig is, is een muis. Zo zijn spitsmuizen veel meer verwant met mollen en egels dan met huismuizen. En vlermuizen zijn dan ook weer een heel aparte groep beesten. In het invoerscherm op de website van 'Wat vangt de kat?' is een onderverdeling gemaakt in spitsmuizen (zoals huisspitsmuis), woelmuizen (zoals veldmuis), ware muizen (zoals huismuis of rat) en slaapmuizen (zoals hazelmuis en eikelmuis).

Spitsmuizen zijn echte roofdieren. Ze eten insecten en lusten naaktslakken.

Tuinliefhebbers zijn dus maar al te blij met huisspitsmuizen in de tuin.

Spitsmuizen verspreiden een penetrante muskusgeur. De meeste roofdieren lusten geen spitsmuizen. De kat zal die vaak ongeschonden op de deurmat leggen.

Foto © Hugo Willock

Dan heb je de **ware muizen**: huismuizen en ratten. Huismuizen zijn bij ons echt aan bewoning gebonden. Die komen in de natuur niet veel voor.

Hun natuurlijk biotoop is veel warmer en exotischer. Bij ons hebben ze het moeilijk om in het wild te overleven.

Foto © Vidar/Rollin Verhinde

Woelmuizen zijn vegetariërs. Ook veldmuizen behoren tot de woelmuizen. Ze zijn 's nachts en in de schemering actief. Ze komen bijna allemaal tegelijkertijd tevoorschijn om te gaan eten. Waarschijnlijk is dit om de kans op predatie door roofdieren te verkleinen.

Foto © Vidar/Rollin Verhinde

Een vierde groep zijn de **slaapmuizen**, waaronder de eikelmuisen. Dat zijn heel zeldzame dieren, met een mooie pluimstaart. Het meest opvallende kenmerk van dit rossige muisje is het zwarte oogmasker.

Foto © Vidar/Rollin Verhinde

je zoveel buizerds langs de autosnelweg ziet zitten.

Roofdieren mogen dan wel afhankelijk zijn van de hoeveelheid muizen, omgekeerd geldt dat minder. "Muizen planten zich razendsnel voort. Hun aantallen worden vooral bepaald door het aanbod aan voedsel, haast niet door de aanwezigheid van roofdieren," zegt Herwig. "Eén slecht notenjaar, of een extreem koude winter, en de populatie van verschillende soorten muizen stort in elkaar."

NOODZAAK VAN VERSPREIDINGSGEGEVENS

"Verspreidingsgegevens van muizen vertellen ons hoe goed of hoe slecht het gaat met de natuur," zegt Herwig. "Al is het wel noodzakelijk dat die onderzoeken regelmatig worden herhaald. Dan pas kunnen we evoluties volgen. Gaat het om verschillen die zich uitstrekken over een hele regio? Of gaat het om plaatselijke omstandigheden, zoals bij vervuiling die ons zorgen baart?"

"Daarnaast zijn sommige soorten muizen overbrengrers van infecties, gastheer van parasieten, of veroorzaken ze schade aan de landbouwogst. Verspreidingsonderzoek laat ons toe om in te schatten waar die negatieve gevolgen te verwachten zijn."

"Wat vangt de kat?" kan ons veel leren over waar bepaalde soorten muizen nog voorkomen," zegt Herwig. "Conclusies over het ontbreken van soorten kan je er niet uit trekken. Je weet immers niet waarom je kat een bepaalde soort niet brengt. Een soort die diep in de bossen en ver van bewoning woont, ga je haast niet zien opduiken in de studie. Katten gaan die niet vangen, of sleuren ze niet helemaal mee naar huis."

HET JAAR VAN DE MUIS

'Wat vangt de kat?' is nog maar het begin. De Zoogdierenwerkgroep heeft 2013 uitgeroepen tot het 'Jaar van de Muis'. Met andere laagdrempelige acties rond braakballen, noten of dwergmuizenonderzoek wil de werkgroep gegevens verzamelen over de muizen in Vlaanderen. Of er echt wat aan de hand is met de veldmuis, de aanleiding van het hele project, valt nog af te wachten. Maar het is al zeker dat de muizen wat uit de vergeethoek zullen worden gehaald. Daar hebben ze onterecht veel te lang in gevangen gezeten.

De laatste lach van de uil

Bij ons is weinig geweten over de impact van katten op de natuur. Elders is dat wel het geval. Zo hebben huiskatten in Nieuw-Zeeland ertoe bijgedragen dat al negen vogelsoorten zijn uitgestorven. Ook nu nog bedreigen katten de vogels van Nieuw-Zeeland. Zowat 33 vogelsoorten zijn er bedreigd, ook als gevolg van de enorme kattenpopulatie. Daarom lanceerde de Nieuw-Zeelandse econoom Gareth Morgan begin dit jaar de site 'Cats To Go'. Daarop roept hij zijn landgenoten op hun katten binnen te houden, een belletje rond te binden en na overlijden geen nieuwe meer aan te schaffen. Zijn oproep leidde tot heel wat commotie op het internet. Kattenliefhebbers vinden zijn voorstellen maar

© John Gerrard Keulemans

niets. Maar ecologen bevestigen dat, zeker voor eilanden waar van nature geen roofdieren voorkomen, het beperken van het aantal katten wel

degelijk kan helpen om de vogels te beschermen.

Oorspronkelijk kwamen er op Nieuw-Zeeland geen landroofdieren voor, maar in het kielzog van de kolonisten kwamen er katten en ratten terecht. Daar had de lachende uil, het dier kreeg zijn naam omdat zijn roep klonk als menselijk gelach, geen verdediging tegen. Hij jaagde voornamelijk op de grond, wat hem een makkelijke prooi maakte voor katten. Bij het begin van de kolonisatie kwam de uil nog algemeen voor in Nieuw-Zeeland. In 1914, goed 60 jaar nadat de soort voor het eerst was beschreven, werd de laatste bevestigde waarneming gedaan. De uil stopte met lachen.

MEER WETEN?

Op Wild (in) Vlaanderen zullen er ook een aantal activiteiten worden opgezet rond muizen. Er zullen demonstraties zijn van life traps, je kan er deelnemen aan muizenwandelingen.

Wild (in) Vlaanderen is het jaarlijkse evenement van de Zoogdierenwerkgroep. Kom op 18 & 19 mei naar De Blankaart in Diksmuide.

www.natuurpunt.be/wildinvlaanderen

Tip!

Wil je de jachtlust van je kat wat temperen, hou het dier dan 's nachts binnen en hang een belletje aan de hals.

“Muizenaantallen worden vooral bepaald door het aanbod aan voedsel, bijna niet door de aanwezigheid van roofdieren.”

Geef de vangst van je kat door!

Meewerken met 'Wat vangt de kat?' is eenvoudig.

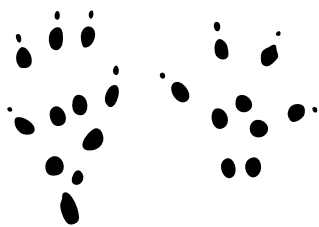
Heeft je poes je een muis naar huis gebracht, neem er dan een foto van en stuur ze door naar de website van de actie.

De experts van de Zoogdierenwerkgroep nemen de determinatie op zich.

Meer info: www.watvangtdekata.be

Wild (in) Vlaanderen 18 & 19 mei

Wild (in) Vlaanderen is hét zoogdierenevenement van het jaar! In natuurgebied de Blankaart in Diksmuide (West-Vlaanderen) staat alles in het teken van onze viervoeters.

Op zaterdag kom je alles te weten over muizen, vleermuizen en uilen. Je kan helpen muizen vangen en vleermuizen zoeken per boot. Je ontdekt er ook welke muis meneer de uil heeft gegeten tijdens het braakballen pluizen. Afspraak van 19u tot 23u. Zondag staan de overige zoogdieren in de kijker tijdens de 'Grote natuur en zoogdieren doe-zoektocht'. Bouw je eigen egelhuis, zoek welk dier het spoor gemaakt heeft, geniet van tal van andere zoogdierenactiviteiten en maak kans op leuke prijzen. Afspraak van 13u-18u, aan het Vlaams bezoekerscentrum De Otter, lepersteenweg 56, 8600 Woumen-Diksmuide
www.natuurpunt.be/wildinvlaanderen

Gebeten door de zoogdierenpassie?

Dan is het tijdschrift "Zoogdier" zeker iets voor jou. Het tijdschrift houdt je op de hoogte van wat er reilt en zeilt in de zoogdierenwereld van de Lage Landen en daarbuiten. Vleermuizen, steenmarters, wolven... ze kennen binnenkort geen geheimen meer voor jou. Als lid van Natuurpunt kan je je abonneren op Zoogdier voor slechts € 12,50 .

Alle info op www.zoogdierenwerkgroep.be

Muis betrapt!

Zoeken naar muizen in en rond je huis doe je best als het donker wordt. Wil je kijken welk diertje er onder de kast

zit verstopt of ben je benieuwd wat er in de struiken ritselt? Vergeet dan zeker je zaklamp niet mee te nemen. Steeds op zak of op je hoofd zoals deze coole van Petzl.

Te koop in onze Natuurpunt Winkel in drie verschillende kleuren. Ledenprijs: € 14,40 www.natuurpunt/winkel

T-shirt met diersporen: jouw ontwerp in de Natuurpunt Winkel

Dit voorjaar lanceert Natuurpunt de driedelige boekenreeks 'Wild van sporen', geschreven door Diemer Vercayie van de Zoogdierenwerkgroep. Met de boekjes in de hand kan je meteen op pad om te ontdekken welk dier je voor is geweest. Wil je kans maken op het hele pakket, ontwerp dan je eigen t-shirt met diersporen op en stuur je ontwerp door via de website van Natuurpunt. Het winnende t-shirt zal te koop worden aangeboden in de Natuurpunt Winkel. Wie weet kom je binnenkort de sporen van jouw favoriete dier tegen op straat!
www.natuurpunt.be/wildvansporen

Nieuw! Wild van Sporen

Drie veldgidsen met loopsporen van West-Europese Zoogdieren. Gidsen met transparanten met loopsporen op ware grootte. Prijs: € 19,99 per gids, ledenprijs € 17, Uniek aanbod! Bestel nu de 3 gidsen aan de promoprijs van € 39,99.

Bestellen kan via winkel@natuurpunt.be. Verschijnt april 2013

EV-Point

elektrisch rijden en meer natuur

Voldoende oplaadpunten die voor iedereen beschikbaar zijn, is de cruciale factor om elektrisch rijden te laten doorbreken. Dat beseft ook EV-Point, een nieuwe partner van Natuurpunt. EV-Point wil een dicht netwerk uitbouwen van oplaadpunten gecombineerd met zonnepanelen. Natuurpunt en EV-Point zijn er samen van overtuigd dat elektrisch rijden op groene stroom de toekomst is. En de natuur? Die zal er ook wel bij varen. EV-Point geeft per geplaatste oplaadpaal en per oplaadbeurt geld voor meer natuur in Vlaanderen. Samen willen EV-Point en Natuurpunt de CO₂-uitstoot verminderen en de klimaatverandering tegengaan.

IS ELEKTRISCH RIJDEN IETS VOOR MIJ?

- Een elektrische wagen op groene stroom is milieuvriendelijk en vraagt weinig onderhoud.
- Een home-charger, bij jou thuis geplaatst, heb je al vanaf 750 euro en heeft gemiddeld 20 zonnepanelen. Vanaf dan rijd je volledig gratis.
- Met de EV-Point Calculator kan je kosten vergelijken tussen elektrische wagens en auto's met verbrandingsmotor. Surf naar www.ev-point.be

VOORDEEL VOOR NATUURPUNT-LEDEN:

- 4% korting bij aankoop van een oplaadpaal
- 4% korting per oplaadbeurt met de EV-Pass, bovenop de 20% korting voor EV-Pass-kaarthouders

KOM PROEVEN!

Natuurpunt organiseert vanaf het voorjaar een reeks infoavonden. Daar kom je te weten wat elektrisch rijden kost, maar vooral wat het jou, en de natuur opbrengt. Contact: petra.beeckx@natuurpunt.be | 0490-58 81 22

ev-POINT

www.natuurpunt.be/ev-point

Padden trek

Foto © Chantal Deschepper

Als het weer wat warmer wordt en de nachten lekker vochtig zijn, ontwakken onze amfibieën uit hun winterslaap. Ze trekken op pad richting hun voortplantingspoel. Tijdens die paddentrek vallen er jaarlijks veel verkeersslachtoffers. Daarom helpen Hyla (de amfibieënwerkgroep), Natuurpunt en Froggy de padden en kikkers veilig de weg over. Op meer dan 200 locaties in Vlaanderen staan vrijwilligers paraat voor onze amfibieën. Naast de weg bouwen we ‘paddenafsluitingen’. Als een kikker of pad de weg wilt oversteken, botst hij tegen de afsluiting en volgt die tot hij in een emmer valt, die langs het scherm is ingegraven. Dagelijks controleren vrijwilligers de emmers en brengen de padden, kikkers en salamanders naar de overkant, waar ze hun weg verder zetten.

Niet elke groene kikker is zomaar een groene kikker. Er zijn drie soorten: de poelkikker, de meerkikker en de bastaardkikker. Die kan je van elkaar onderscheiden dankzij het gekwaak van de mannetjes. Lijkt al dat gekwaak maar hetzelfde? Luister dan eens naar de verschillende kikkers op www.paddenoverzet.be of scan de QR-code op deze pagina. Kikker-knutsel-kriebels? Doe dan tot eind maart met je klas mee aan de Paddenoverzetwedstrijd. Froggy, producent van ecologische huishoudproducten en detergenten, ondersteunt de paddenoverzet, en zorgt voor mooie prijzen zoals een klasuitstap naar de Zoo, een reuze Froggy kikkerknuffel of Max Velthuijs' Kikker-boekenpakketten.

Wil jij graag een keer helpen?

Kijk dan op www.paddenoverzet.be waar je in jouw buurt terecht kan.

SCAN MET JE SMARTPHONE

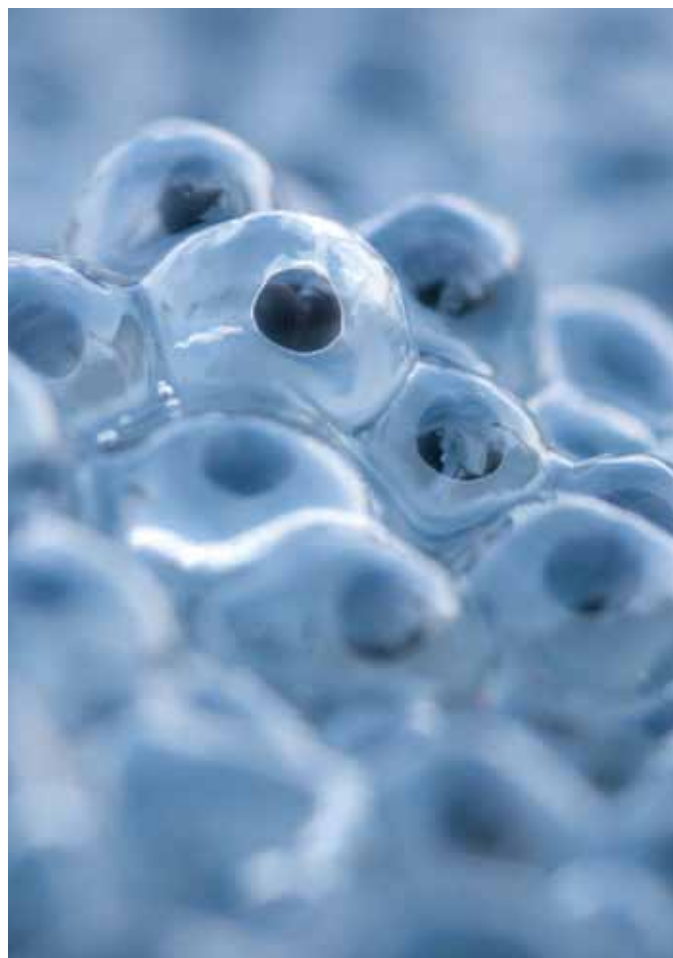

Foto © Wim Dirckx

Foto © Chantal Deschepper

Ruimtelijke **ORDENING** op zee

Geen huizen, geen straten, geen pleintjes, geen parken, geen KMO-zone... De Noordzee heeft niets van dit alles. Maar wel heuvels die van onschatbare waarde zijn. En zo heeft ook onze zee een plan nodig voor de ruimtelijke ordening.

Tekst: Nathalie De Snijder

Minister Van de Noordzee Johan Vande Lanotte werkt aan een plan voor de Noordzee, waaronder voor de bescherming van de zandbanken. De ondiepe zandbanken, zoals wij ze kennen in de Noordzee, zijn een zeldzaamheid op wereldniveau. Daarom werd al het habitatrictlijngebied 'Vlaamse Banken' opgericht, die onze zandbanken sinds 2010 binnen een Europese context beschermt.

De zandbanken zijn de thuisbasis van waardevolle Noordzeebeestjes. Zo heb je

“In de geulen van sommige zandbanken vind je grindbedden, die een belangrijke functie hebben als broed- en kraamkamer.”

er de schelpkokerwormen. Die diertjes zijn rifbouwers die een heel eigen wereld creëren onder water: de koraalriffen van de Noordzee. Op plaatsen waar de schelpkokerwormen aan het werk zijn, komen er maar liefst 34 keer meer organismen voor dan elders in het water. Dit komt onder andere omdat ze meer zuurstof in de bodem brengen. De zandbanken zijn heel aantrekkelijk voor heel wat vissen zoals verschillende platvissoorten. Daarnaast bieden de structuren een uitstekende schuilplaats voor de allerjongste platvisjes. In de geulen van sommige zandbanken vind je grindbedden, die een belangrijke

functie hebben als broed- en kraamkamer voor bijvoorbeeld de dwerginktvis, de wulke, de zeekat maar ook voor sommige haaisoorten. Vroeger waren er zelfs oesterbanken en legde de haring er zijn eitjes.

Het is meteen duidelijk dat de zandbanken ook van belang zijn voor de lokale vissers, zij vissen voornamelijk op garnaal en platvis. Om dit gebied beter te beschermen is er een marien beschermd gebied afgebakend. Maar een lijntje op de kaart is uiteraard niet voldoende. Er moeten nu maatregelen genomen worden om menselijke activiteiten die schade berokkenen aan de waardevolle natuur in te perken.

Herstel van waardevolle natuur

Om de zandbanken en hun biotoop voldoende te beschermen moeten alle bodemberoerende activiteiten zoals zandontginning, sportvisserijactiviteiten en de professionele visserij onder de loep worden genomen.

“Sportvisserij en zandwinning zullen in het gebied enkel kunnen doorgaan als er geen bodemberoerende technieken worden gebruikt. Voor de professionele visserij zal gewerkt worden met een zonerings. We willen de bodemimpact verminderen, maar ook ruimte scheppen voor alternatieve technieken.” klinkt het op het kabinet van minister Johan Vande Lanotte.

Samenwerken met lokale vissers

De zandbanken zijn populair bij de kustvissers aangezien daar net veel vis zit. Zitten we dan met een ruimteconflict in zee, of kan het ook anders? Oostende is bekend om haar vistrap, waar je dagverse lokaal gevangen vis kan

kopen. Maar het aanbod is over de jaren gedaald. Van de 30 lokale Oostendse vissers zijn er nog 7 over. De rest heeft het gevecht tegen de steeds grotere en efficiëntere vaartuigen verloren. De grote hoeveelheden vis die de grote vissersboten op de markt brengen, doen de prijs zakken. Door de lagere visprijzen en de stijgende brandstofkosten, moeten vaartuigen steeds groter worden en langer op zee blijven om rendabel te zijn. Maar lokale vis wordt weer hip en is milieubewuster. Minder transport, minder impact op het ecosysteem. Maar gaan we nog lokale vis hebben als we zo blijven verder doen?

De kleinere kustvissers zijn momenteel benadeeld ten opzichte van de grotere en krachtigere Eurokotters, die langer op zee blijven en ook verder in zee gaan vissen. Dat houdt een concurrentieel nadeel in voor de kustvissers, die volledig van onze visgronden afhankelijk zijn. De Eurokotters verhogen ook de druk op de visbestanden en het ecosysteem.

Ruimtelijke ordening als deel van de oplossing

Vanaf 2003 is de 3-mijlszone langs de Belgische kust exclusief gereserveerd

voor de kustvisserij, waar alleen nog met vaartuigen mag worden gevestigd die een tonnenmaat hebben kleiner dan 70 brutoton. Kunnen we die zone niet uitbreiden tot 6 of zelfs 12 mijl? Dit was ook zo in het oorspronkelijke voorstel dat in 2002 op tafel lag.

Vissen in marien beschermd gebied

Als de exclusieve zone voor de kustvisserij uitgebreid wordt, zal het afsluiten van (delen van) het marien beschermd gebied voor visserij, minder pijnlijk zijn voor de lokale visserij. De bescherming van het gebied heeft zelfs voordelen voor de visserij: kleine vissen eten er naar hartenlust en groeien op tot grote volwassen vissen die dan uitzwermen naar de Noordzee. Op basis van wetenschappelijk onderbouwde beheerplannen, kunnen de beschermde gebieden in co-management beheerd worden door lokale vissers, natuurbeschermers, duikers, wetenschappers.

Natuurbescherming en lokale visserij kunnen mooi samengaan, dat blijkt al uit buitenlandse voorbeelden. Kan het ook in België?

Dwerginktvis foto © Vildar/Yves Adams

Ontpolderen als bescherming tegen de zeespiegelstijging

PRO

Jan de Schutter, tot aan zijn pensioen onderzoeker bij het Waterbouwkundig Laboratorium rond sediment

Onze kustgebieden worden in de toekomst bedreigd door de zeespiegelstijging. Daartegen moeten we ons beschermen. Een manier om dat te doen is het verhogen van dijken. Die worden dan niet enkel hoger maar ook breder, en dan kan je je de vraag stellen hoe lang we veilig zijn achter die enorme en vooral ook erg dure dijken.

Een andere manier om het probleem aan te pakken is die van de gecontroleerde dijkdoorbraken. In dit systeem worden lager gelegen poldergebieden tijdelijk blootgesteld aan de getijdenwerking. Je laat de Noordzee gecontroleerd binnen in het landschap. Zo'n gebied overstroomt twee keer per dag, door die overstroming krijgen we sedimentatie, wat wil zeggen dat het sediment uit de Noordzee achterblijft op het land en de lager gelegen gebieden zo op een natuurlijk wijze meegroeien met de stijgende zeespiegel. Na enkele decennia kan zo een ontpolderd gebied opnieuw ingepolderd worden en kunnen andere laag gelegen polders ontpolderd worden.

Dit systeem beschermt niet enkel de kustgebieden tegen de Noordzee maar heeft ook een groot voordeel voor de scheepvaart. In de oostelijke Noordzee bevinden zich tonnen fijn sediment die nu doelloos voor de kust bewegen. Dit komt deels in de havens terecht en bemoeilijkt de scheepvaart.

Nagenoeg continu baggeren is noodzakelijk. Sedimentatie in de polders kan dit probleem wellicht aanzienlijk verlichten. We kunnen hier best mee beginnen in kleine proefgebieden, om mensen er van te overtuigen dat dit een goede oplossing is voor de stijgende zeespiegel.

CONTRA

Dries Tys,
archeoloog VUB

Dijken gecontroleerd doorbreken aan de kust als bescherming tegen stormvloed zorgt voor een aantal risico's. Bij een dijkdoorbraak creëer je immers een klein getijdengebied net voorbij de duinengordel. Hierdoor krijg je geulen waardoor bij hoogtij het water naar binnenstroomt. Op zich mooi, maar ook gevaarlijk. Bij stormvloed vormen die getijdengeulen een zwakke schakel. Het water stroomt dan met grote kracht door de geulen, wat voor een enorme druk op de omliggende dijken zorgt.

Die situatie bestond vroeger al aan onze kust. In de elfde eeuw had je een landschap met getijdengeulen die vanuit de zee het land inliepen. Het was steeds vanuit die geulen dat de dijken doorbraken en de zee het land overstroomde. Om dat te voorkomen moeten er erg zware en dure dijken omheen de getijdengebieden worden gebouwd.

Door de aanvoer van slib en zand kan de bodem van het getijdengebied opgehoogd worden. Laagje na laagje groeit de bodem tot een verhoogd plateau. Dat zou 1 tot 2 meter hoger komen te liggen dan de kuststeden. Die blijven als lager gelegen gebieden tussen de plateaus liggen, waardoor ze extra kwetsbaar worden.

Toch kan het ook voorkomen dat er niet genoeg zand en slib in het zeewater zit. Dan groeit de bodem helemaal niet en kan er een binnenzee ontstaan die ook omringd zou moeten worden met stevige dijken. Tenslotte gaat ook het unieke, oude kustlandschap verloren. Bovendien zou elke doorbraak gepaard moeten gaan met een grootschalig en duur archeologisch onderzoek.

Meer info hierover vind je op www.natuurpunt.be/kappaplan

Veerle Baetens

in de Doode Bemde

Een witte ochtend, eerste dooi
de lucht wit-grijs, egaal gespreid
en aan de lange horizon
welt nu een witte zon.
Geen wind, beweging of geluid.
Er botten waterdruppels uit;
aan iedere tak en iedere struik
zijn knoppen licht.
Een hartstochtsloze en totale aanwezigheid
maakt zich nu kenbaar en het is
of in een diepe adempauze van de tijd,
dichtbij, een pasgeboren kind
zich stil, volmaakt en ademend bevindt.

© M. Vasalis, Verzamelde Gedichten, Uitgeverij G.A. van Oorschot

ATXSTX.SWAROVSKIOPTIK.COM

HEEL ANDERS ZIEN

NIEUW ATX / STX: MODULAIRE TELESCOPEN

De ATX/STX-serie tilt functionaliteit naar een hoger niveau. Voor het eerst kunnen de prestaties van de telescoop worden aangepast met behulp van de grootte van het objectief. Je kan bijvoorbeeld kiezen voor een 95 mm-objectief om vogels op het wad of langs de kust te bekijken en genieten van de glasheldere detailresolutie met een vergrotingsfactor tot 70x. Voor je volgende trip of voor lange dagen in het veld, kun je simpelweg kiezen voor de compacte 65 mm-objectieflens. Zo ben je op alles voorbereid en weet je zeker dat je geen enkel bijzonder moment hoeft te missen.

ATX 25-60x65

ATX 30-70x95

ATX 25-60x85

SWAROVISION

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI OPTIK BENELUX
Tel. 02/556 01 60, Fax 02/556 01 69
info@swarovskioptik.be
facebook.com/swarovskioptik

SWAROVSKI
OPTIK

naar
BUITEN

Raspaillebos | Kluysbos

met
GRATIS
wandel
kaart

Reuzenpaardestaart © Vifida/Lars Soerink

Koekoek © Luc Meert

Geelgors © Wim Dirckx

VOORJAARSBLOEI, opgevoerd in vier bedrijven

De voorjaarsbloeiers in de bossen rond Geraardsbergen en Galmaarden vormen het gedroomde decor voor een verfrissende lentewandeling. De weidse uitzichten maken de voorstelling compleet.

Tekst: Joris Gansemans

De regio rond Geraardsbergen is onlosmakelijk verbonden met de Muur, mattentaarten en Manneke Pis. Maar ook voor wie op zoek gaat naar rust en natuur is het één van Vlaanderen mooiste. Het Raspaillebos en het Kluybos, net over de grens met Vlaams-Brabant, zijn uitgelezen plekken om de lente in al haar glorie te ervaren.

Tussen Geraardsbergen en Galmaarden ontmoeten de heuvels van de Vlaamse Ardennen de glooiende hellingen van het Pajottenland. Rijen knotwilgen doorkruisen het landschap. De autostrade is ver weg, het uitzicht weids. “Het is dan ook geen toeval dat het eerste stiltegebied van Vlaanderen hier werd opgericht,” zegt Herman De Roeck van Natuurpunt Boven-Dender.

“Let tijdens je tocht zeker op de Juf-frouwkapel,” zegt Herman, die gepassioneerd is door de geschiedenis van de streek. “Die zijn we met Natuurpunt volop aan het restaureren. De kapel is gewijd aan de heilige Apollonia, door de middeleeuwen aanbeden omdat ze zou beschermen tegen tandpijn.” Vandaag is een heildronk van het bronwater af te raden, zelfs al moet je dringend op

Wandelen in het Raspaillebos,
© Serge Van de Voorde

Bosannemoon © Wim Dirckx

tandartsbezoek. De hoger gelegen akkers zijn zwaar bemest. Dat maakt het water ondrinkbaar.

GEEL-WIT PAARS-WIT

In het Raspaillebos wordt de voorjaarsbloeï opgevoerd in vier bedrijven. “Tot eind maart kleuren de wilde narcissen de bodem van de uitgestrekte bossen geel. Een zeldzaamheid,” zegt Koen Steenhoudt van Natuurpunt Boven-Dender. “Nadien volgen de bosanemonen die alles wit schilderen. Rond half april nemen de boshyacinten het over. Ze bedekken alles onder een blauw tapijt. Tenslotte komt de daslook. Met zijn kleine bloemetjes hult die het bos opnieuw in het wit, tot de zomer begint.”

De weelderige bloei van de voorjaarsflora is te danken aan de geschiedenis van de bossen in de streek. Ooit maakten ze deel

uit van het reusachtige Kolenwoud, waarvan de bomen vooral werden gebruikt voor de productie van houtskool. Dat oerbos strekte zich tot de achtste eeuw uit van Ronse tot voorbij Brussel. Nu zijn er nog enkele restanten van over. De steile hellingsgraad van de Bosberg, hier en daar zelfs tot 50%, voorkwam dat het bos werd omgezet in landbouwgrond. Zo is de oorspronkelijke plantengroei bewaard gebleven.

KOEKOEK

Niet alleen de voorjaarsbloeiers brengen de lente naar de streek. Wie later op het jaar naar de Bosberg trekt, heeft veel kans om de roep van de koekoek te horen, de ultieme lentebrenger. De zangvogels, waaronder tuinfluïters, geelgorzen en boerenzwaluwen vervolledigen het lenteconcert. Maar ook voor roofvogels heeft de streek heel wat te

bieden. Met wat geluk kan je een wespindief zien baltsen. Die roofvogel heeft zijn nest in het bos, net zoals buizerds, sperwers, torenvalken en bosuilen. In de knotwilgen erbuiten nestelen ransuilen en steenuilen. En in het natuurcentrum De Helix broedt een koppel kerkuilen.

’s Ochtends vroeg of bij valavond is de kans groot dat je een ree ontmoet. “Daar zien we er steeds meer van,” zegt André Prové van vzw De Mark. Met zijn vereniging beheert hij het Kluybos, een natuurgebied van 12 hectare dat nauw aansluit bij het Raspaillebos. “Maar ook steenmarters en eekhoorns doen het hier goed. Elk jaar zijn er wel nieuwe ontdekkingen. Recent onderzoek bracht aan het licht dat in en rond het Kluybos niet minder dan 9 soorten vleermuizen voorkomen, waaronder de zeldzame Brandts vleermuis.”

Weekendje voorjaarsflora

Ben je net als wij betoverd door de streek? Maak er dan een weekendje weg van. De streek heeft zoveel moois te bieden dat je na een dag niet weg wilt gaan.

Bed & Breakfast **Den Athayet** is de ideale uitvalsbasis. De oude hoeve (1875) ligt op wandelafstand van De Helix, het Raspaillebos en het stiltegebied Dender-Mark. Met de fiets (je kan er elektrische fietsen huren) ben je in minder dan een kwartier in het natuurgebied "Het Moenebroek" en in minder dan een half uurtje in het natuurgebied "De Rietbeemd".

Bij goed weer kan je op het terras genieten van het zicht op de Bosberg. Na een dag stevig wandelen kan je er 's avonds terecht voor een eenvoudig en lekker dagmenu. Na een deugdlozende nachtrust staat een over(h)eerlijk ontbijt voor je klaar.

Meer info en reservaties: www.cegu.be.

Den Athayet, Atembekeweg 1, 9500 Onkerzele

WIN!

Win een overnachting voor 2 personen met ontbijt in Den Athayet!

Geef antwoord op de vraag "Waarvoor beschermt de heilige Apollonia je?" en wie weet vertoef jij binnenkort tussen de voorjaarsbloeiërs. Deelnemen op www.natuurpunt.be/win

Niet gewonnen? Leden van Natuurpunt krijgen bij den Athayet 5% korting.

Juffrouwkapel in het Raspaillebos © Koen Steenhoudt

HEERSERS DER AARDE

Ben je van plan om de streek te voet te verkennen? Voorzie dan stevig, waterdicht schoeisel. De wandelpaden in de bossen brengen je langs bronnetjes en vochtige stukken, de ideale groeiplaats voor de reuzenpaardenstaart. Dat is een bloemloze oerplant die al op aarde leefde lang vóór de dinosaurussen op het toneel verschenen.

In de lente duikt van dit prehistorische wezen enkel de sporenaar op. Die lijkt wat op een grote bruin verkleurde asperge, die voor de verspreiding van de sporen zorgt. Pas in de zomer schiet de gevederde reuzenstengel door, tot wel twee meter hoog. Een ontmoeting met een reuzenpaardenstaart is een reis in de tijd. Driehonderd miljoen jaar geleden heersten de paardenstaarten over de aarde. Ze vormden dichte, ondoordringbare wouden. Hun resten kennen we vandaag als steenkool. En al is hun rol als heersers van de aarde uitgespeeld, in de restanten van het Kolenwoud zijn de paardenstaarten nog springlevend.

Venster op het landschap junior

Wandelen saai ?

Maak er een speurtocht van vol leuke weetjes en doe-tips. Kies voor de oranje wandeling vanaf De Helix en haal de info voor de kindertocht (vanaf 6 jaar) op www.natuurpunt.be/kids

De speurtocht werd uitgewerkt door De Helix.

Speciaal aanbod!

WELCOME

GRATIS
BLOEMENMANDJE

nest tegen voordeelprijs!

12 nummers (2 jaar)

€ 42

i.p.v. € 48

GRATIS
decoratief
bloemenmandje

3 manieren
om snel te
reageren:

✉ Stuur de antwoordbon
in een niet-gefrankeerde
omslag terug naar:
Antwoordcode, NEST
Abonnementenservice
DA 852-264-3
8800 Roeselare

☎ Fax de bon naar
het gratis nummer
0800 17 778

@ Surf naar <http://promotie.abonnementen.be> en
vermeld uw persoonlijke
voordeelcode:

9A13YDB

ANTWOORDBON

Ja, ik neem een abonnement op nest.
Als nieuwe abonnee ontvang ik gratis het decoratieve bloemenmandje.

Invullen in hoofdletters a.u.b.

Naam: _____ Voornaam: _____

Straat: _____ Nr.: _____ Bus: _____

Postnr.: _____ Gemeente: _____

Tel.: _____ - _____ E-mail: _____

Voor de betaling van mijn abonnement kies ik voor: de gewenste betaalwijze aankruisen a.u.b.

Domiciliëring: ik geef toestemming aan Roularta Media Group/nest om jaarlijks € 21 te innen
door debet van mijn rekeningnummer: _____ - _____ - _____

of IBAN B E _____ - _____ - _____

Identificatienummer van de schuldeiser: 434.278.896

Omdat ik kies voor domiciliëring ontvang ik bovendien 1 extra nummer van nest gratis.

Datum: ____/____/ 2013 Handtekening: _____

Overschrijving: stuur mij een overschrijvingsformulier voor de betaling van € 42 (= 12 nrs/2 jaar)

Aanbod geldig tot 31/08/2013 voor nieuwe abonnees in België en zolang de voorraad strekt.

nest respecteert uw privacy. Uw gegevens gebruiken we voor onze abonnementenadministratie. Checkt u graag wat er over uzelf in ons bestand zit? Of wilt u dat we uw adres schrappen? Neem dan contact op met Roularta Media Group, Melboomlaan 33, 8800 Roeselare. Soms geven wij adressen door aan bedrijven of organisaties met interessante informatie voor u. Wilt u dat liever niet? Kruis dan dit vakje aan:

13YDB

De mooiste vogelconcerto's

De vroege ochtend is het mooiste moment van de dag om te genieten van onze rietzanger. Wij stellen je de ultieme zangvogel top-10 voor. Vroeg je bed uit, naar buiten en genieten van de dauw en een uitbundig concerto!

Antwerpen

1 Anderstad in Lier

De brede rietkragen en vijvers in dit gebied zijn een paradijs voor de blauwborst, de rietzanger en de nachtegaal.

2 Winkelsbroek in Turnhout

Vanuit de kijkhutten heb je een prachtig zicht op de turfputten met een zingende blauwborst of een rondvliegende koekoek.

Limburg

3 Vijverbroek in Kinrooi

Prachtig gekleurde vogeltjes als de roodborsttapuit, de blauwborst en de boomvalk geven hier een show ten beste.

4 Nietelbroeken in Diepenbeek

Laat je hier verrassen door de uitbundige lach van de groene specht, de welluidende roep van de wiewaal of het melodietje van de spotvogel.

Oost-Vlaanderen

5 Steengelaag in Stekene

Het Steengelaag biedt een thuis aan veel vogels: verschillende soorten mezen, vinken, winterkoning. Een aanrader voor de beginnende vogelaars!

6 Volkegembos in Oudenaarde

In dit kleinere bos vlakbij zijn grote broer Bos 't Ename wonen tuinfluiters en zanglijsters.

Vlaams-Brabant

7 Bos van Aa in Zemst

Met wat geluk kan je hier bijzondere soorten als de nachtegaal en de sprinkhaanzanger beluisteren.

8 De Beemden in Landen

In dit zeer gevarieerd gebied met 7 verschillende biotopen kan je de rietgors, de fitis of de zwartkop horen.

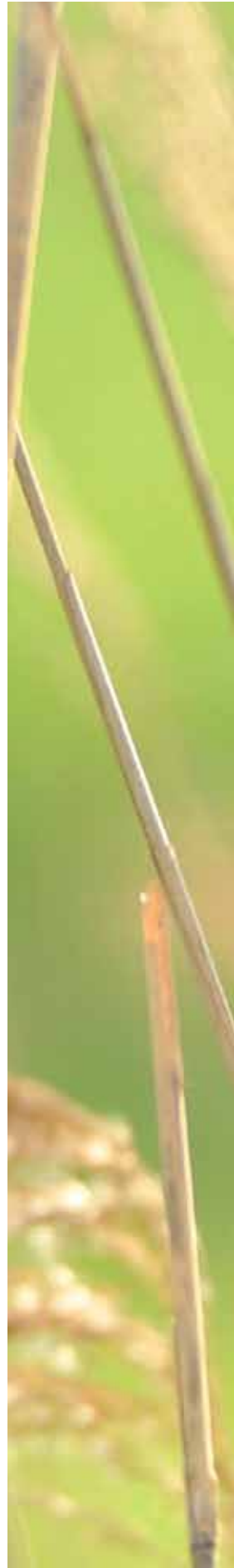
West-Vlaanderen

9 Fonteintjes in Blankenberge

In de duinstruwelen en duinrietlanden laten de tjiptjaf, de braamsluiper en de Cetti's zanger zich geregeld horen.

10 Warandeputten in Oostkamp

Dit miniatuurgebiedje is uitgerust met maar liefst twee vogelkijkhutten en twee vogelkijkwanden van waaruit je rietvogels als de kleine karekiet en de bosrietzanger kan observeren

Meer info over
de gebieden op
www.natuurpunt.be/actief

Foto © Wildar/Yves Adams

Raspende metaalklanken trekken de aandacht naar de top van de gevel. Bovenop zit een “schouwvegerke”, de volksnaam voor de zwarte roodstaart, een typische stadsvogel die zijn levenswijze heeft afgestemd op de stad. Maar dat begint hem nu parten te spelen.

Tekst: Gerald Driessens

Rond de eeuwwisseling werd de Europese populatie zwarte roodstaarten geraamd op 4 tot 8,8 miljoen broedparen. De zwarte roodstaart doet het dus goed. De meest recente verspreidingsgegevens bevestigen ook een goede spreiding van de Vlaamse populatie. Vooral Noordwest-Vlaanderen is nu veel dichter

bevolkt dan pakweg 10 jaar geleden. Goed nieuws allemaal. Toch wijst één en ander erop dat we het hoogtepunt zijn gepasseerd en zien we hier en daar een lichte terugval. De oorzaak is de restauratie of sloop van oude gebouwen en de naadloze afwerking van nieuwbouw. Spleten en openingen zijn de eerste vereiste om een nest te kunnen bouwen, want de zwarte

roodstaart is een hollenbroeder.

We kennen de soort als een uitgesproken stadsvogel: ze broeden in gebouwen en zijn dol op ruige plekjes, die vinden ze in stationsbuurten en industrieterreinen. Eigenlijk zijn dit surrogaten voor wat de zwarte roodstaart vroeger nodig had: rotsige terreinen in een bergachtig gebied. Die oeververlangens schuilen ook nu nog in

de zwarte ROODSTAART

het beestje, zo tref je ze in Wallonië vaak aan in steengroeves. Ook in Vlaanderen hebben ze een lichte voorkeur voor de meer glooiende of heuvelachtige delen van onze streek.

We mogen de zwarte roodstaart een uitgesproken opportunist noemen, die op onze bouwwerken parasiteerde om zijn areaal uit te breiden. Het is zelfs een van de weinige soorten die aardig gebruik heeft gemaakt van één van de minder fraaie Vlaamse handelsmerken: de lintbebouwing. Het liet hen toe om de populatie te laten uitgroeien tot ver in het platteland. Je treft broedpaartjes aan tot in de kleinste stalletjes.

Zijn stadsreputatie legt de zwarte roodstaart geen windeieren: in de warmte van het urbane gebied zijn de kansen om te overwinteren gunstiger. Dat zien we dan ook in toenemende mate gebeuren. De meeste van onze zwarte roodstaarten trekken hooguit tot aan het Middellandse Zeegebied maar velen blijven nog dichterbij in de buurt. Ze slagen er op die manier in om hun aankomstpatroon aardig te vervroegen. Dat geeft de zwarte roodstaart extra tijd om het broedseizoen tot een succes te maken: ze volbrengen twee broedsels en 10% van de Europese vogels is niet te beschaamd om daar zelfs nog aan een derde aan toe te voegen.

14

De zwarte roodstaart is maar een klein vogeltje van 14 cm dat meestal stil zit op zijn uitkijkplaats. Hij is kleiner en fragieler gebouwd dan een mus, mooi zwartgrijs met een oranje staart. Dat staartje dendert en trilt met de regelmaat van de klok, alsof het een beetje los hangt. Eens het zingen erop zit, zijn ze weinig opvallend. Wanneer de jongen uitvliegen, trekken ze de aandacht met hun alarmroep: een schel, herhaald "tsip - tk - tk".

2400

De zwarte roodstaarten in de Himalaya broeden tot op hoogtes van wel 2400 meter. Dit zijn in hoofdzaak "verticale trekvogels" die de barre winterse hoogte inruilen voor het zachtere klimaat aan de lager gelegen kusten van Zuidoost Azië.

Broertje

De wat grauw gekleurde zwarte roodstaart heeft in onze streken slechts één verwante soort: de gekraagde roodstaart. Qua gedrag zijn ze haast elkaars gelijke maar de biotoopkeuze en de kleur zijn heel anders. De gekraagde roodstaart woont in grote tuinen, parken en bosranden. Ze zijn erg kleurrijk, de mannetjes dan toch. Als je vertrouwd bent met de zang van de zwarte roodstaart, herken je ook die van de gekraagde roodstaart al zingt die iets melodieuzer.

Waar de twee dicht bij elkaar zitten en waar een partner van de eigen soort niet opdaagt, durven ze wel eens toenadering zoeken tot elkaar. Zo zijn er de laatste decennia al meerdere waarnemingen bekend van kruisingen tussen gekraagde en zwarte roodstaart. Ze lijken het meest op de gekraagde, maar de zang en de biotoopkeuze geeft al snel het nodige wantrouwen. Dergelijke hybrides zijn doorgaans onvruchtbaar, zodat het niet echt verder kan ontsporen.

Foto © Luc Meert

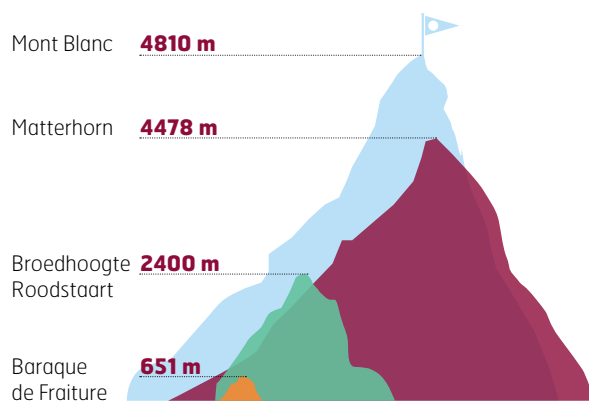

Foto © Vilda/Lars Soerink

De **wilde hyacint** voorziet het bos in de vroege lente van een diepblauw tapijt. Samen met andere voorjaarsbloeiers zoals daslook, bosanemoon en slanke sleutelbloem nodigt ze je uit het bos in te trekken, de ontluikende lente tegemoet. Benieuwd naar onze mooiste voorjaarsbossen? Kijk eens op www.natuurpunt.be/voorjaarsbos

© Leo Janssen

Voor sommige vlinders eindigt het jaar al in april

Sommige vlinders zijn er heel vroeg bij. Terwijl dagvlinders zoals de citroenvlinder nog in winterslaap zijn, begint het jaar voor sommige nachtvlinders al begin februari. Tenminste als het niet te hard vriest. Op zachte avonden (met temperaturen rond 5 °C) voelt de perentak zich in zijn nopjes. Dat is een bruin, harig beestje, waarvan de rups op een takje lijkt. Februariavonden zijn zo fris, dat enkel het mannetje energie steekt in rondfladderen. Het vleugelloze vrouwtje lokt hem naar zich toe met geurstoffen. Na de paring en het afzetten van eitjes zit de taak voor de perentakken erop en leggen ze het loodje. En na maart valt er nergens nog een rondfladderende perentak te bespeuren.

Na de paring zit de taak voor de perentakken erop en leggen ze het loodje

5 vragen aan de redactie

Zo'n eierklomp ligt zwaar op de maag, daarom braakt de reiger die uit. Het resultaat wordt ook wel heksensnot of sterrenschot genoemd.

1 Er ligt vies slijm aan de vijver. Wat is dat?

ANTWOORD: In het voorjaar verzamelen de amfibieën bij de voortplantingspoelen. Een fenomeen dat ook gekend is bij marters en reigers die daar een makkelijke hap kunnen scoren. Maar de aanwezigheid van een geleïchtige brij in de buurt van vijvers en poelen wijst erop dat die lekkere hap niet altijd evengoed bevalt. Zwangere padden- of kikkerwijfjes bevatten immers een groot aantal geconcentreerde eitjes. In aanwezigheid van water gaan de omhulsels van die eitjes sterk opzwellen. Hetzelfde gebeurt in de maag van de vogel of het zoogdier die de zwangere dieren

Zoete broodjes voor mieren

Pluisjes van een paardenbloem blazen, wie heeft dat niet gedaan? Wind is een heel efficiënte verspreider van zaden, maar sommige planten maken daarvoor

Planten voorzien zaadjes van een zoet en olierijk aanhangsel

gebruik van totaal andere manieren. Opmerkelijk zijn soorten die hun zaden door mieren laten verspreiden. Die planten voorzien hun zaadjes van een zoet en olierijk aanhangsel; het mierenbroodje. Dat voederen de

mieren graag aan hun mierenbroed en het zaadje wordt bijgevolg mee naar het nest getransporteerd. Wereldwijd zijn er zo'n 3000 soorten planten die op mieren beroep doen voor hun zaden transport. Ook in onze regio kennen we een aantal voorbeelden, zoals de bosanemoon. Grote afstanden kunnen de zaden op die manier niet overbruggen: het gaat hooguit over enkele meters.

Pimpelmezen verzamelen 15.000 prooien per lente voor kroost

Voor kool- en pimpelmezen betekent het voorjaar hard labeur. Hongerige jongen in het nest hebben een onstilbare honger naar rupsen en andere insecten. Dat betekent dat moeder en vader mees soms tot 700 keer per dag met rupsen komen aanvliegen. Op topdagen halen ze een frequentie van bijna één bezoek per minuut, en dat ongeveer 16 uur aan een stuk. Een jong meesje verorbert zo'n 100 rupsen per dag. Op enkele weken tijd verzamelt een koppeltje pimpelmezen zo'n 15.000 prooien. Het voedselaanbod moet dan uiteraard enorm groot zijn. Voor

Een jong meesje verorbert zo'n 100 rupsen per dag

mezen zijn rupsen heel belangrijk. En dan gaat het vooral om rupsen van enkele soorten nachtvliners die talrijk aanwezig zijn, zoals de kleine wintervlinder.

2 Welke trekvogel komt als laatste toe?

ANTWOORD: In maart komen de eerste trekvogels terug; de soorten die in Zuid-Europa en Noord-Afrika overwinteren, zoals de tjiftjaf en de zwarte roodstaart. Op de laatste aankomers is het nog even wachten; zij komen van tropisch Afrika en arriveren zelden voor begin mei. De recordhouder is de bosrietzanger, een kleine zangvogel die gewoonlijk rond 10 mei zijn opwachting maakt. Het straffe is dat hij eind juli al weer aan zijn najaarstrek begint.

3 Ik heb al een paddenstoel gevonden. Kan dat?

ANTWOORD: Sommige soorten paddenstoelen duiken in het voorjaar op in plaats van in het najaar. Paddenstoelenspecialisten noteren tijdens een voorjaarswandeling soms meer dan 50 soorten. Misschien zegt de naam van de lentebekerszwam of de voorjaarspronkrider je niet veel, toch zijn het twee voorbeelden van een hele resem voorjaarszwammen die in onze bossen voorkomen. Sommige soorten zijn wel bekend, zoals de gewone morielje. Die is vooral culinair gegeerd.

met kids

Zaaien voor vlinders en bijen

Oxfam-Solidariteit ontwikkelde samen met Natuurpunt een kleurrijk bloemenmengsel bestaande uit inheemse zaden, geliefd bij vlinders,

honingbijen, wilde bijen, en hommels. Per verkocht zakje schenkt Oxfam-Solidariteit 1 euro aan Natuurpunt.

Prijs: € 3,95 in de Natuurpunt Winkel of in je Oxfam Wereldwinkel!

Op zoek naar leven in de composthoop!

Heb je altijd al willen weten wie de bewoners zijn van jouw composthoop? Trek dan samen met je kinderen op onderzoek uit en leer de verschillende diertjes kennen! Neem een schepje compost van de hoop en doe dit in een wit bakje. Kijk goed of er iets in beweegt. Wil je een diertje in detail bekijken, bestudeer het dan voorzichtig met een loep of in een loepotje. Met de zoekkaart Bodemdieren kom je via een paar eenvoudige vragen de naam van het diertje te weten.

Nawir Megalens

Ga niet op avontuur zonder deze megalens! Door de uitklapbare staander heb je je handen vrij om diertjes of planten van héél dichtbij te bestuderen. De loep vergroot 3x en 7x en is voorzien van een pincet die handig in het handvat zit. Fun gegarandeerd!

Prijs: € 6 - Ledenprijs: € 5,40 - Code OPTLOU0021

Zoekkaart bodemdieren

Een spatwaterdichte zoekkaart is onmisbaar wanneer je diertjes gaat zoeken.

Prijs: € 1,50 - Ledenprijs: € 1,50 - Code LNE0002

4 Houden zwaluwen van droge lentes?

ANTWOORD: Bij het aanbreken van de lente is het wachten op de eerste zwaluwen. De huiszwaluw, die zijn winter doorbracht in het zonnige Afrika, begint onmiddellijk na haar terugkeer met de bouw van haar nest. Zwaluwen bouwen hun nest uit kleine modderbolletjes die met speeksel aan elkaar worden geplakt. Als de lente te droog is, drogen de modderplassen uit en vinden de zwaluwen geen geschikt nestmateriaal meer. Een fikse regenbui in de lente kan dus flink wat vogelleed besparen.

5 Ik zag een vogelspin. Kan dat?

ANTWOORD: Echte vogelspinnen komen er in Vlaanderen natuurlijk niet voor, maar van de vogelspinachtigen kennen we bij ons één vertegenwoordiger: de gewone mijnspeen. Die werd door deskundigen uit 24 Europese landen tot Spin van het Jaar 2013 verkozen. De gewone mijnspeen is allesbehalve gewoon: het is een vrij zeldzame soort die vooral in natuurgebieden met zandige bodems voorkomt. Ze kan tot tien jaar oud worden, en dat maakt van haar de oudste van alle Belgische spinnen.

Stoere brandnetelpannenkoeken

2 à 3 kopjes brandnetelblaadjes
125 gr bloem • 2 eieren • 250 ml melk
zout • zonnebloemolie

Doe de bloem in een grote kom, giet de melk er met scheutjes bij en roer tot een glad papje. Voeg de eieren toe en roer ze door het beslag. Kruid met een snufje zout en laat alles een half uur rusten. Leg ondertussen de brandnetelblaadjes 10 seconden in kokend water, schep ze eruit en laat ze uitlekken. Nu branden ze niet meer. Snij de blaadjes in reepjes en roer ze door het beslag.

Zet je pan op het vuur, doe er een beetje olie in en warm die goed op. Schep wat beslag in de pan en bak de pannenkoek aan beide kanten lichtbruin. Ga door tot het beslag op is.

Smakelijk!

Vogels in nesten?

In maart en april bouwen heel wat vogels een nest. De buitenkant vlechten ze in elkaar met takjes en gras. Voor de binnenkant zoeken ze zachter materiaal zoals wol, stro, veren, haren van de kat of hond... Help de vogels door wat nestmateriaal aan te bieden.

Zoek in en om je huis geschikte materialen, knip ze in korte handige stukken en prop alles samen in een appelsienetje. Dat hang je in een boom in de buurt van mogelijke nestplaatsen. Vogels zullen snel af en aan vliegen om je net te plunderen.

Hoe doe ik dit?

Open een bijenhotel

*****

Bouw samen met je kinderen een bijenhotel en geniet van gezellig gezoem in de tuin!

Stop een bundeltje riet- of bamboestengels in een regenbuis of een blik. De holle stengels zijn de ideale nestgelegenheid. Knip ze net achter de knoop af en prop ze dicht op elkaar in de buis.

Je kan de bijen ook bekoren met een houten hotelkamer. Neem een stuk droog hardhout zoals es, eik of beuk en boor er gaten in met een diameter tussen 3 en 10 mm. Daarmee trek je verschillende soorten aan. Maak de gangetjes zo glad mogelijk.

Richt je hotel zuidwaarts en plaats het op een zonnige plaats in je tuin. Zorg voor bescherming tegen regen en wind en maak geen gebruik van verf of vernis. Bijen zijn geen lastige klanten, ze gebruiken je hotel elk jaar opnieuw.

Win!

Het is lente! Tijd om naar buiten te gaan: dier-sporen volgen, springen over beken, de eerste bloemen zien boven komen... Er is zoveel te doen. Neem een picknick mee en maak er een heerlijke buitendag van. Je drinken doet je dan in een handige drinkbus van Sigg. Misschien win jij wel een stoere Siggfles.

Antwoord op de vraag "Hoeveel rupsen eet een koolmees?" op www.natuurpunt.be/win

Niet gewonnen? Niet getreurd! Bij AS Adventure vind je de mooiste Siggflessen, en als lid krijg je er 5% korting!

Slechtvalken op Sint-Rombouts

De herinnering aan die slechtvalk in het ruige Schotland, een straf verhaal dat bij elk glas malt whisky weer tot leven komt. Diezelfde toproofvogel die een stadsduif slaat boven de Grote Markt is een even straffe waarneming. En dat kan je meemaken, gewoon op een terrasje met een Gouden Carolus.

Sinds 2004 brengt een koppel slechtvalken elk jaar zijn jongen groot op de gotische Sint-Romboutstoren in Mechelen. Niet in de daartoe voorziene nestkast, wel op een kale richel op zowat 90 meter hoogte. Het ringen van de jongen is intussen uitgegroeid tot een jaarlijks evenement met de nodige bravoure, klimtouwen en persaandacht.

Telkens ik onder de toren passeer, kijk ik eens rond of er op het voormalige Sint-Romboutskerkhof niks interessants te vinden is. Tussen de

Peter De Ridder is lid van **Natuurpunt Mechelsrivierengebied**. Hij deelt graag zijn liefde voor de natuur met anderen, van de olifanten (en andere beesten in Planckendael) tot de kevertjes (en ander klein grut in het Mechels Broek). Zijn grote passie is de wilde natuur in zijn eigen tuin. Hij gidst ook stadsnatuurwandelingen in zijn thuisstad Mechelen.

prooiresten van het slechtvalkenpaar (voor het merendeel stadsduiven) lagen al vaker verrassingen. Een houtsnip zonder kop was er daar één van. Houtsnippen zijn 's nachts actief. Wanneer ze over de stad vliegen, worden hun bleke buikjes extra uitgelicht door de stadsverlichting en vormen ze een onweerstaanbaar doelwit voor slechtvalken. Dankzij datzelfde stadslicht kan een zichtjager als de slechtvalk ook 's nachts doorwerken om de hongerige kroost (in 2012 waren er vier jongen!) te verzadigen.

Gotische hoogbouw gewijd aan de meest uiteenlopende heiligen lokt ook in andere steden slechtvalken: Gent, Brugge, Aalst, Lokeren, Lier... Bezoek de observatiepost van het Museum voor Natuurwetenschappen bij de St. Michiels- en St. Goedelekedraal in Brussel en kijk live in het nest. Cancel die trip naar Schotland en trek de stadsjungle in!

www.valkenvooriedereen.be

Hemelsleutel

26 07-2003 staat in mijn tuindagboek met stip genoteerd. Op die zonnige middag bezocht een sleedoornpage de hemelsleutel in onze voortuin. Sleedoornpages leggen eitjes op sleedoorn. De beste manier om de populatie te kunnen inschatten, is het onderzoeken van sleedoornentakken op eitjes want de vlinders zelf zie je niet vaak. Wanneer ze klaar zijn met het verplichte deel (partner zoeken, paren, eitjes leggen) zwerven ze nog wat rond. Zo kwam er een terecht in onze voortuin aan de stadsrand. Hemelsleutel, die taaie en fraaie vetplant, is een democratische plant. Iedereen is welkom om nectar te komen drinken uit de ondiepe roze bloempjes: van blinde bijen en andere vliegen tot langtongige hommels en verschillende vlinders. Zelfs na de bloei blijft de plant aantrekkelijk voor heel wat klein grut: onder de forse bladrozetten of in de verdroogde

Hemelsleutel verscheen vanaf de 16e eeuw in kruidentuintjes als bloedstelpend middel. Nu komt de soort in heel Vlaanderen in het wild voor maar eigenlijk is het dus vooral een verwilderde cultuurplant. Het feit dat de plant bij ons zelden rijp zaad produceert, wijst ook in die richting. Toch kan hij voor zichzelf zorgen. Een afgebroken blad of wortelfragment is voldoende... Het is in de lente altijd een plezier om te zien dat er extra hemelsleutels bijgekomen zijn.

holle stengels is het veilig schuilen en kan je zelfs de winter doorkomen. 't Is oorspronkelijk een plant van bij ons, hij kan dus voor zichzelf zorgen. Het is in de lente altijd een plezier om te zien dat er extra hemelsleutels bijgekomen zijn. Extra kansen om deze zomer, na tien jaar nog eens een sleedoornpage te mogen verwelkomen.

Op het Engelse platteland wordt hemelsleutel soms nog gebruikt als hulp om een juiste partner te kiezen, maar statistisch gezien scoort een dating-site net iets beter. Er zijn echter nog andere redenen te bedenken om hemelsleutel aan te planten. De ontstekingsremmende werking van het sap, al heel lang bekend, is intussen ook wetenschappelijk bewezen. De plant zou bovendien boze geesten en heksen uit de tuin houden. Niet bewezen, wel nuttig. En er blijft de hoop op een bezoek van een sleedoornpage.

Goudhaantje foto © François Van Bauwel

Knobbelzwaan foto © Vilda/Yves Adams

0.7 tot 332 gram natuur: wat gebeurt er in een vogelei?

Ronde tot ovale en zelfs priktol-vormige. Witte of gekleurde; effen of gevlekte. Hele kleine (goudhaantje: 0,7 gram) tot hele grote (knobbelzwaan: 332 gram). In onze vogelwereld is er een grote variatie aan eieren. Wat zich binnenin het ei afspeelt, is echter voor al die vogels hetzelfde.

Het embryo begint als een wit vlekje DNA op één supergrote cel: de dooier. De zak eigeel zit vol eiwitten en proteïnen en is het eten. Hij wordt omgeven en gebufferd door het eiwit, een waterige massa die het kuiken van vocht voorziet. Een gedraaid snoer houdt alles op zijn plaats en zorgt dat het embryo altijd aan de warm bebroede bovenkant zit. Dat alles ingepakt in wat vliezen met daarrond een dunne schaal kalk. Sterk genoeg om alles bijeen te houden,

'Met een ei zitten' en 'zijn ei kwijt kunnen'. Twee uitdrukkingen die we danken aan onze nauwe banden met de afstammelingen van het rood kamhoen uit de Indonesische wouden. Ze wijzen op het voor ons –zoogdierenvreemde verschijnsel dat een vogel een ei kan, zelfs moet leggen, ook al is het niet bevrucht. Het produceren van zo'n ei kost heel veel energie...

poreus genoeg om de nodige zuurstof door te laten en om het uitgedemde koolzuurgas te laten ontsnappen. Als de dooier en het eiwit op zijn, vult het kuiken het hele ei, op een kleine luchtkamer na. Het is daar op dat moment eerder benauwd dan gezellig, maar als je ooit wil vliegen, moet je nu eenmaal dit stadium doormaken. Tijdens die laatste dagen, uren, leert het beestje al de taal van zijn moeder.

Een speciale eitand bovenop de snavelpunt helpt het kuiken een weg te banen naar de boze buitenwereld. Er is geen weg terug...

Finkachels
Tegelkachels

Ecologische warmte in uw huis

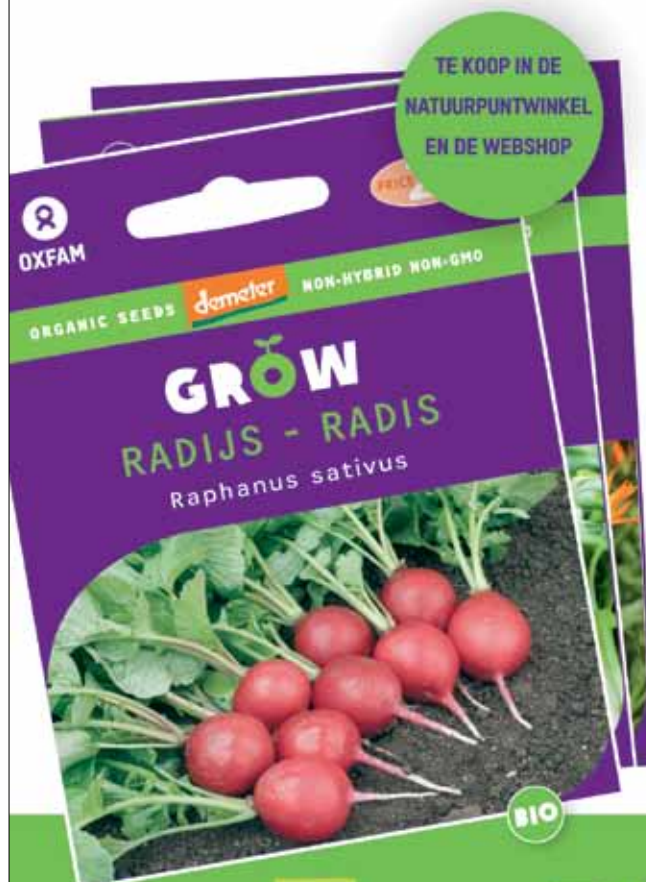
- Volledige verbranding
- CO₂-neutraal verwarmen
- Weinig uitstoot van fijn stof, CO en onverbrande koolwaterstoffen
- Geen onderhoud nodig
- Lange levensduur

Hirvi - Finkachels, tegelkachels en toebehoren

www.hirvi.be - info@hirvi.be - 0484/995 801

Testelsteseenweg 36, 3201 Langdorp - Bezoek op afspraak.

LAAT EEN ANDERE WERELD GROEIEN: EET EN KOOP ANDERS!

VERSPIJL
MINDER

Door te kiezen voor de zaden van Oxfam ga je tegen verspilling in. Met je keuze voor deze zaadvaste variëteiten, help je ook de biodiversiteit te bewaren en te bevorderen. Bij het transport van je tuin naar je keuken, horen geen broeikasgasemissies. Je elimineert verpakkingsafval en verspilling tussen boerderij en bord. Je ecologische voetafdruk verkleint, en je eet lekker en gezond terwijl je de dingen ziet groeien.

MINDER
VLEES

STEUN HEN

SEIZOENS-
GROENTEN

KOOK SLIM

Het Oxfam-zaden assortiment bestaat uit 20 verschillende planten, kruiden, eetbare bloemen en groenten. Al deze biologische zaden zijn geschikt voor potten- en tuinbouw.

bingenheimer
saatgut

MEER INFORMATIE EN VERKOOPPUNTEN
VINDT U OP WWW.IKGROEIMEE.BE

OXFAM
Solidariteit

op stap met...

Erna Aerts

Bio Erna Aerts

Erna is bestuurslid van Natuurpuntafdeling Beringen en een echte duivel-doet-al. Van contacten met de pers, fotograferen tot hapjes klaarmaken: ze doet het allemaal met de glimlach.

9u12

Ik zit veel achter de computer voor Natuurpunt: de websites updaten, verslagen van vergaderingen maken, contacten leggen, nieuwtjes aankondigen... Ik probeer zoveel mogelijk te communiceren om onze afdeling in de kijker te zetten.

kudde te brengen. Maar Toine kon zijn mama niet missen dus hebben we haar ook laten komen. Ze klitten nog altijd samen: als ze gaan rusten, liggen ze met de ruggen tegen elkaar.

13u58

Contacten met anderen: dat is voor mij heel belangrijk. We proberen zoveel mogelijk mensen bij de natuur te betrekken: of ze nu een directe band hebben met Natuurpunt of niet. Samen ben je altijd sterker.

11u08

Het Vlaamse bezoekerscentrum “De Watersnip” ligt aan de andere kant van de vallei. Al fietsend over het toeristisch fietspad, dwars door de vallei, zie of hoor ik steeds weer iets nieuws. Onderweg stap ik regelmatig af om onze prachtige natuur te ruiken, te horen en te bewonderen. Met de fiets zie je zoveel meer dan met de auto.

Foto's © Wim Dirckx

12u33

Met het prikkelpad willen we in de eerste plaats kinderen met een meervoudige handicap de natuur

laten beleven. Dat gebeurt met natuurlijke belevingselementen zoals de boomtelefoon, voelkastjes en deze kijkwand. Uiteraard is iedereen die zich wil laten prikkelen door de natuur hier welkom.

13u05

We hebben een Nederlandse stier, Toine, naar hier gehaald om vers bloed in de

15u16

Ons techniekersclubke is een groepje van niet meer zo ‘piepjonge mannen’ die allerlei klusjes opknappen in de vallei. Het is echt een gouden team. Voor het prikkelpad gaf ik ze heel wat klussen. En kijk, dankzij hun inzet, kunnen we fier zijn op het resultaat.

HET pimpelfeest

Het lentekind is mijn kind niet. Hij is het kind van vogelvrienden, aardige mensen die ik heb leren kennen in de vogelcursus (tien lessen, tien uitstappen in de natuur). Hun zoon wordt zes in de lente. Tot zover geen probleem. Alles normaal. Maar wat heeft het lentekind voor zijn verjaardag gevraagd? Wat hebben mijn twee vogelvrienden aan de hand? Of wat is het resultaat van hun verwondering over het vogelrijk? *Hoor je daar die specht lachen? Weet je hoe de boomklever doet? Tsjoek, tsjoek, tsjoek, net een oud naaimachinetje. En kijk eens hoe die ekster wegliegt met de korstjes van onze kaas!*

Reken maar dat hun bevlieging aanstekelijk werkt, maar wie hebben de vogelvrienden daarmee als eerste aangestoken? Hun eigen lentekind. Want wat wil het lentekind voor zijn verjaardag? Een pimpelmezenfeest!

Eerste besogne van zijn moeder: Hoe schmink ik zeven klasgenoten als zeven pimpelmezen? Helaas heeft Google niets in de aanbieding voor de combinatie van grime en pimpelmees. Laat staan dat ze in speelgoedwinkels pimpelmezenpakken verkopen. Anders moest iedereen maar een blauw petje meebrengen en thuis een bek knippen uit een wc-rolletje.

Tweede zorg van zijn vader: Hoe zullen de ouders van de genodigden reageren op het voorgestelde thema. Tenslotte heeft een gemiddeld kinderfeestje lang genoeg aan

Dit stukje gaat over de liefde voor de natuur en hoe zoiets de vlotte werking van een huishouden kan beïnvloeden.

PROFIEL An Olaerts

An Olaerts is freelance journalist en schrijft onder andere columns voor De Standaard Magazine. Daarnaast zit ze in het tweede jaar van de grote vogelcursus in Leuven. En heeft ze een tuin met twee kippen, die zich uiteindelijk nog het makkelijkst laten bekijken.

een clown of een binnenspeeltuin. Alleen hun lentekind was niet geïnteresseerd in een gewoon feest. Hij wilde een pimpelmezenfeest. Tenslotte was het zijn verjaardag. Mijn vogelvrienden beseften maar al te goed in welke nesten ze zaten. Ja, bij IKEA verkopen ze tafelmattjes met vogels erop. En in de promobak van het Kruidvat liggen soms stenen vogeltjes die niemand wilde hebben, zo lelijk zijn ze. Het kon allemaal dienen. Misschien moesten ze 's middags maar omeletten bakken? Of pannenkoeken eten met een vogelmotief in bloedsuiker? En oliebollen aan een draad, was dat geen goed plan? Om van te happen gelijk een échte pimpelmees? Mijn vogelvrienden zuchtten en bestelden nog een pintje. Op ons lentekind, zeiden ze. En op ons eigen pimpelfeest.

An

BELEEF LOFSDALEN!

Natuurpunt aanbod zomervakantie Zweden

WIL JE BETOVERD WORDEN DOOR DE ONGEREPTENATUUR VAN SCANDINAVIË?

Ecologie loopt als rode draad doorheen heel het verhaal: een warmtepomp zorgt voor de warmwatervoorziening en de energie wordt op een "groene" manier gewonnen uit het meer.

**VOOR DE LEZERS VAN
NATUURPUNT HEBBEN WE
EEN EXCLUSIEF AANBOD
SAMENGESTELD.**

Het aanbod is geldig van half juni tot eind augustus. Reservatie van zondag tot zondag en van donderdag tot donderdag.
Lodges van 2 tot 19 personen

• **PRIJZEN:** vanaf 275 euro P.P. per week.

• **INBEGREPEN:**

- weekverblijf in een ecolodge
- linnen en eindpoets
- een heerlijke lokale welkomstaart
- een dag fietsuur
- een dag het gebruik van een motorbootje
- bezoek aan een elandenpark
- bezoek aan een muskusoskweekproject
- extra kortingsbonnen...

Boek dan een verblijf in Fjällripan Lodge of Lofsdalen Panorama, een authentieke en luxueuze uitvalsbasis voor een gevarieerde en avontuurlijke zomervakantie.

VOOR MEER INFORMATIE: www.nordic.be/Lofsdalen
of www.lofsdalenbooking.se/natuurpunt
of bel naar Nordic Info: 052/55 52 54

Vraag nu onze brochure 2013 aan via www.nordic.be

Ontdek deze fantastische vakantiebestemming waar je eindeloos kan **WANDELEN** in de wildernis, **FIETSEN**

langs de mooiste meren en wie weet kom je wel een beer tegen of heb je een ontmoeting met de koning van het bos, de eland. Of wat denk je van een avontuurlijke **KANOTOCHT** of een avondlijke speurtocht naar bevers.

Het dorp Lofsdalen is gelegen in de provincie Härjedalen in de nabijheid van enkele van Zweden's mooiste nationale parken. De omgeving is een uitgestrekte wildernis met veel wilde dieren en kent de dichtste populatie aan bruine beren van heel Europa.

Visit Sweden

NORDIC INFO
De Scandinaviëspecialist

Kasteelstraat 188 - 9255 Buggenhout - Belgium - License: 7039

Lente (in)beeld

Daar is de lente, daar is de zon! Bijna, maar ik denk dat ze weldra zal komen ... Bij het ontluiken van de lente gaan we spontaan zingen. De natuur bloeit open en doet dat letterlijk in geuren en kleuren. Geniet mee van de voorjaarsbloeiers, de lammetjes en de baby galloways, de groene velden en de eerste hartwarmende zonnestrallen terwijl de vogeltjes weer beginnen te fluiten. **Heerlijk die lente!**

DAVID LUC KROOST

ERWIN DEROUS

RUBEN MEERT

FRANK KUISTERS

GUY BORREMANS

CHRISTOPHE HILLAERT

JEROEN VAN GOEY

MARLIES VAN WAEREBEKE

MAARTEN BULCKAEN

MARIANNE HOREMANS

CAROLINE DE WULF

GUY BORREMANS

FRED VAN HAVERBEKE

WIM VERSCHRAEGEN

FOTO-OPROEP

Zin om mee te werken aan ons zomernummer? Stuur ons je foto van je leukste ontmoeting in de zomerse natuur. Insturen kan via het formulier op

www.natuurpunt.be/oproep

30.03

Oedelem (Beernem)

**WEST-VLAAMSE PLANTENDAG
'MEER BLOEMEN VOOR BIJEN'**

Honingbijen en wilde bijen in de kijker of volg een workshop over planten.

Zaterdag 30 maart, van 10u - 17u

Land- en tuinbouwinstituut -
Bruggestraat 190, Oedelem

01.04

Boom

SCHELDEHAPPENING

Tijdens de Scheldehappening staan de vissen centraal. Al varend, fietsend en wandelend kan je kennis maken met het rivierenland. De happening vindt ook plaats op locaties in Oost-Vlaanderen.

Maandag 1 april 2013, van 10u - 18u

Infodorp 't Steencaycken, Hoek 76, Boom

14.04

Uitkerke (Blankenberge)

BIOMARKT UITKERKSE POLDER

Markt met lokale bio-producenten, tuinplanten, nestkastjes en bijenhotels bouwen, boekenstand Natuurpunt...

Zondag 14 april, 14u

Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder -
Kuiperscheeweg 20, Uitkerke

Vlaamse Ardennendag

zondag 26 mei

Beleef de Scheldevallei

Zondag 26 mei 2013 is dé trefdag voor iedereen met een hart voor natuur, bos en landschap in de Vlaamse Ardennen. De uitvalsbasis voor de Vlaamse Ardennendag is het provinciaal educatief centrum De Kaaihoeve in Zwalm (Meilegem). Op het programma staan tal van vrije en gedicte wandelingen, fietstochten, een zoektocht en avontuurlijke activiteiten voor jong en oud.

Alle info op www.vlaamseardennendag.be

21.04

Beringen

**NATUURSPEURDERTJES: KIKKERS
EN ANDERE WATERDIERTJES**

Voor kinderen van 5 tot 7 jaar en hun ouders. We gaan samen op een korte ontdekkingswandeling.

Zondag 21 april, van 14u - 16u30

VBC De Watersnip,
Grauwe Steenstraat 7/2, Koersel

21.04

Wetteren

**FIETSEN LANGS
DE LEVENDE SCHELDE**

Op de fietshappening laten wij je kennis maken met de Scheldenatuur tussen Wetteren en het 'Gentse Zwin'.

Zondag 21 april, start tussen 13u - 16u

Starten aan de tent van Natuurpunt
aan de Coopallaan 128, Wetteren

21.04

Turnhout

**ERFGOEDDAG IN HET NATUUR-
PUNT MUSEUM: STOP DE TIJD!**

Altijd al eens willen weten hoe een dier wordt opgezet? Voor kinderen is er een leuke knutselactiviteit.

Zondag 21 april 2013, van 10u - 18u

Natuurpunt Museum,
Graatakker 11, Turnhout

27.04

Hasselt

12U VAN DE RODE VIJVERS

Ontdekkingsreis in de Rode Vijvers op zoek naar (nacht)vinders, libellen en boomkickers.

27 april 2013, van 13u - 1u

Picknickplaats langs Bolderdal,
Hasselt

01.05

Mechelen

ER ZIT MUZIEK IN DE NATUUR

Genieten van puur-natuurgeluiden en livemuziek op de mooiste plekjes in het Mechels Broek.

Woensdag 1 mei 2013, vrij vertrek tussen 13u30 en 14u30

Bezoekerscentrum Mechels Rivierengebied, Muizenhoekstraat 7, Muizen

01.05

Heule/Moorsele/Dadizele

FIETSTOCHT NAAR DE BRON VAN DE HEULEBEEK

Kies je vertrekplaats en laat je verrassen. Langs het traject staan kijkdozen die alles vertellen over geschiedenis, landschap en natuur. Vooraf inschrijven = gratis drank en hapjes.

Woensdag 1 mei 2013, vrije start tussen 9u en 15u

Foto's © An De Wilde, Wim Dirckx, Luc Meert

05.05

Gent

WILDE PLANTENBEURS IN DE BOURGOYEN

Verkoop van wilde planten en bio-kruiden, animatie voor groot en klein, live muziek, bar en terras.

Zondag 5 mei, 10u - 18u

Bezoekerscentrum De Bourgoyen, Driepikkelstraat 32, Gent – Mariakerke

19.05

Ternat

BIODIVERSITEITSFEEST

Activiteiten voor het hele gezin, kinderen halen hun hartje op bij onze kriebelbeestjesstand.

Zondag 19 mei, 14u

Speelplaats Kruikenburg, Ternat

25.05

Herk-de-Stad

SCHULENSE SCHAPEN, NEDERIGE NATUURBEHEERDERS

Maak kennis met de belangrijkste natuurbeheerders van het Schulensbroek: schapen.

Zaterdag 25 mei 2013, vanaf 13u30

Kerk Scholen, Kiezelweg 78, Herk-de-Stad

26.05

Haacht

NATUURPUNT HAACHT FEEST!

Beleef het Haachts broek, het Schorisgat of de Antitankgracht, geniet van een terrasje of bewonder onze mandenvlechters ...

Zondag 26 mei, hele dag

Breughels Gasthof, Haacht

Voor kinderen

Op avontuur met Piepel en Soeza!

Wij zijn de Boeboeks, groene rakkers die in het Biezebos leven en daar knotsgekke avonturen beleven. Je vindt de Boeboeks ook in verschillende natuurgebieden van Natuurpunt! In het bezoekerscentrum kan je een Boeboek Rugzakje ontlenen met opdrachten en raadseltjes die je in het natuurgebied moet uitvoeren en oplossen. **Reuzepret gegarandeerd!**

Waar je zo een rugzakje kan ontlenen vind je op www.natuurpunt.be/kids

02.06

Meetjesland

DE MEETJESLANDSE GORDEL: OP DE FIETS VOOR MEER NATUUR

Kies op een van de startplaatsen een route en trap op eigen tempo een lange of korte fietslus.

Zondag 2 juni, start tussen 10u en 15u

Starten is mogelijk in Zomergem, Eeklo, Aalter, Ursel, Evergem en Merendree.

09.06

Willebringen

WALK FOR NATURE WILLEBRINGEN

Beleef de natuur tijdens de Vroege Vogelwandeling, ontdek de streek tijdens de wandeltochten voor heel het gezin of de zoektocht voor kinderen.

Zondag 9 juni – hele dag

Buurthuis Willebringen

Bekijk alle activiteiten op www.natuurpunt.be/agenda

Het woord van de voorzitter

Een nieuwe lente, een nieuw geluid

Zoals jullie gezien hebben, krijgen jullie een Natuur.blad met een vernieuwd gezicht waarin we nog meer aandacht willen voor de vrijwilliger die we allen zijn. Want vergis je niet: Natuurpunt is een grote vereniging met een hard werkend en geolied professioneel kader, maar het zijn de afdelingen en de vele leden die ons ten velde zichtbaar maken. En dat zal dit jaar niet anders zijn. Ook nu zullen het onze talloze activiteiten zijn, van het Grote

Vogelweekend over spaghettiavonden, wandelingen, adviesraden naar beheeractiviteiten en noem maar op, die ons zichtbaar maken. Want in deze wereld moet je voortdurend zichtbaar zijn en opkomen voor je mening. De mening van ons allen en tegelijk dat wat ons verbindt,

“Wat ons verbindt is dat we opkomen voor meer en betere natuur in Vlaanderen”

is dat we opkomen voor meer en betere natuur in Vlaanderen. Natuur voor ons en de toekomstige generaties omdat enkel hierdoor onze regio leefbaar en beleefbaar kan blijven. Het beeld dat wij hierbij voor ogen hebben doet geen afbreuk aan andere gebruikers van de open ruimte maar eist wel respect voor natuurwaarden die in onze omgeving belangrijk zijn en die al of niet ook Europese topnatuur omvatten. Dit jaar wordt (alweer) zeer belangrijk om gestalte te geven aan onze Europese verplichtingen ter zake. Natuurpunt gaat er volop voor om mee die uitdaging aan te gaan en we rekenen op onze minister voor Leefmilieu zodat wij die taak ten volle kunnen invullen. In het laatste volle jaar van haar beleid kan ze alsnog het verschil maken! Samen met jullie allen wacht ik op dit signaal!

Walter Roggeman

Dol op de natuur?

Surf naar www.natuurpunt.be en leer bij over wilde dieren, ontdek hoe jouw tuin een natuurgebied kan worden en neem deel aan onze acties en wedstrijden.

Volg ons op Facebook voor een andere kijk op de natuur in onze omgeving! www.facebook.com/natuurpunt

In sneltempo op de hoogte zijn van het getweet uit de natuur? Volg ons op Twitter! www.twitter.com/mijn-natuurpunt

Zit je met een ei? Zoek het antwoord op je prangende vraag op www.natuurpunt.be/faq

Op zoek naar een origineel geschenk, een goede gids om de natuur in te trekken, een nieuwe verrekijker of uitbreiding van je excursiemateriaal? Dan ben je bij de Natuurpunt Winkel aan het juiste adres.

Spring eens binnen:
Stationsstraat 40 - Mechelen
(open op woensdag en vrijdag van 10u tot 17u30 en op zaterdag van 10u tot 17u)

Shop je liever online? Dat kan 24/24 en 7/7 via www.natuurpunt.be/winkel

Verhuisd?

Vragen over je lidmaatschap?

Neem contact op met onze ledenadministratie, 015-29 72 51 of ledenadministratie@natuurpunt.be

Jouw voordeel

Als lid van Natuurpunt geniet je heel wat leuke voordelen. We zetten er hier elke editie eentje in de kijker.

Schoenen Torfs

Je zet graag een stapje in de wereld. Maar af en toe is het tijd voor nieuwe schoenen. Heb je nood aan nieuwe stappers, of wil je jezelf gewoon verwennen met een paar glimmend nieuwe schoenen? Als lid van Natuurpunt geniet je 10% korting op elk paar nieuwe schoenen bij Schoenen Torfs. Je hoeft enkel een oud paar schoenen in te leveren en je lidkaart te tonen.

Schoenen met naam

Schoenen Torfs heeft meer dan 60 verkooppunten over heel Vlaanderen.

Week
van de
zee

Natuur-lijk!

26.04 - 12.05 2013

Zaterdag 27 april

- 10.00u Strandlabo - De Haan - org. Natuurpunt De Haan
- 14.00u Tekenatelier op het strand - De Haan - org. Natuurpunt De Haan

Zondag 28 april

- 06.00u Blauwborstwandeling met ontbijt - Uitkerkse Polders - Blankenberge org. Natuurpunt Blankenberge (niet gratis)
- 08.00u Vogelzang - Oostende - org. Natuurpunt Middenkust
- 08.30u Krabben vangen, zeediertjes op het strandhoofd,... - Nieuwpoort
- 14.00u Wandelend in het Westhoekreservaat - De Panne
- 14.00u Kruidenwandeling en Poelenonderzoek
Uitkerkse Polders - Blankenberge - org. Natuurpunt Blankenberge

Woensdag 1 mei

- 14.00u Wandelend in de Zwinduinen - Knokke-Heist - org. Natuurpunt Knokke-Heist

Vrijdag 3 mei

- 20.00u Avondwandeling in de Zwinduinen - Knokke-Heist - org. Natuurpunt Knokke-Heist

Zaterdag 4 mei

- 07.00u Vogelsymfonie - De Doornpanne - Oostduinkerke
- 11.00u + 14.00u Havenrondvaart en kaaiwandeling - Zeebrugge (look op 5 mei)
- 14.00u Zelf kruien in de Noordzee + Strandlabo - Horizon Educatief te Oostende

De Week van de Zee zet de natuur in het zonnetje!

Er worden heel wat gratis geleide wandelingen aangeboden, ook door Natuurpuntafdelingen!

Dit is enkel een kleine greep uit het activiteitenaanbod:

- 14.00u Strand- en duinenwandeling + demonstratie garnaalkruien Bredene
- 14.15u Demonstratie garnaalkruien - strand te Sint-Idesbald (Koksijde)
- 14.30u Kruidenwandeling - Noordduinen - Koksijde

Zondag 5 mei

- 10.00u Wandelend Warandeduinen - Middelkerke - org. Natuurpunt Middenkust
- 13.00u Zeelabo, knutselen met wrakhout,... - VBNC De Nachtegaal - De Panne

Zaterdag 11 mei

- 10.00u Schelpenwandeling voor kinderen - De Haan - org. Natuurpunt De Haan
- 10.30u Tussen laagwater en vloedlijn - Oostende

Zondag 12 mei

- 10.00u Orchideeëntocht in de Fonteintjes - Blankenberge - org. Natuurpunt Blankenberge
- 14.00u Wandelend in de Baai van Heist - Knokke-Heist - org. Natuurpunt Knokke-Heist

Meer info over deze en alle andere activiteiten op www.weekvandezee.be
Vraag gratis jouw programmafolder "Week van de Zee" aan op T 0800 20 021, E provincie@west-vlaanderen.be

west-vlaanderen
de gedreven provincie

www.weekvandezee.be

WORD NU ABONNEE VAN PLUSPUZZELS

Pluspuzzels is een uitgave van Plus Magazine

4 nummers
voor slechts

€11

UW VOORDELEN

- 4 keer per jaar de allernieuwste puzzels bij u thuis.
- 15% korting op de winkelprijs.
U betaalt slechts € 11 per jaar.
- In elk nummer een grote wedstrijdpuzzel met fantastische prijzen.

REAGEER NU !

- Bel naar het nummer 078 35 33 05 en geef volgende code door: 13YDA
- Surf naar <http://promotie.abonnementen.be> en geef code 47A13YDA door.

Afvalwater optimaal benut

Aquafin NV zuivert het afvalwater van meer dan 5 miljoen Vlamingen. Daarvoor exploiteert het bedrijf ongeveer 5.000 kilometer collectoren, meer dan 1.200 pompstations en 250 waterzuiveringsinstallaties. Het zuiveren van 80% van het huishoudelijk afvalwater in Vlaanderen heeft ertoe geleid dat de waterkwaliteit in onze beken en rivieren er fors op vooruit gegaan is.

Een goede waterkwaliteit blijft natuurlijk de voornaamste bezorgdheid. Toch biedt het waterzuiveringsproces nog heel wat andere mogelijkheden, waarvoor Aquafin investeert in onderzoek.

ENERGIE UIT SLIB

Slib is een basisingrediënt voor de biologische zuivering van afvalwater. Tijdens het zuiveringsproces groeit het echter zo sterk aan dat er al snel een teveel ontstaat. Terwijl het restslib vroeger een 'last' was, wordt het tegenwoordig gekoesterd als grondstof voor energieproductie. Een gedeelte vergist Aquafin op zijn waterzuiveringsinstallaties voor de productie van biogas. Een ander gedeelte wordt thermisch gedroogd in de drooginstallaties van Aquafin. Het eindproduct zijn pellets waarvan de calorische waarde nuttig gebruikt wordt voor de productie van energie en in de cementindustrie.

WARMTE EN GRONDSTOFFEN RECUPEREREN UIT AFVALWATER

In een stedelijke omgeving kan de warmte die nog aanwezig is in de riolen, afkomstig van bijvoorbeeld badwater of de wasmachine, nuttig worden hergebruikt. Aquafin neemt deel aan een internationaal onderzoeksproject dat de voordelen van de toepassing op grote schaal analyseert. Zelf verwarmt Aquafin een aantal gebouwen met restwarmte die het recupereert uit het afvalwater.

Het huishoudelijk afvalwater is ook een bron van fosfor, een essentieel element voor alle biologisch leven, maar de natuurlijke reserves ervan geraken stilaan uitgeput. Aquafin onderzoekt de mogelijkheden om duurzaam fosfor terug te winnen uit het afvalwater via het slib. Het gaat om een exploiteerbaar potentieel van ongeveer 100 ton P/jaar.

IN SPELEN OP KLIMAATVERANDERING

De technieken om het afvalwater te zuiveren, verfijnen steeds verder. Maar ook de omgevingsfactoren evolueren. De gevolgen van de klimaatopwarming laten zich stilaan voelen. Aquafin heeft in de loop der jaren een sterke expertise opgebouwd in de modellering van de verschillende onderdelen in de waterzuiveringsinfrastructuur. We willen deze kennis ook inzetten voor de integrale benadering van waterbeheer. In dat kader spitst Aquafin in een van zijn onderzoekstakken toe op de koppeling van riool-, waterzuiverings- en riviermodellen. Via integrale modellering kunnen we hierbij ook de impact van hevige regenbuien voorspellen.